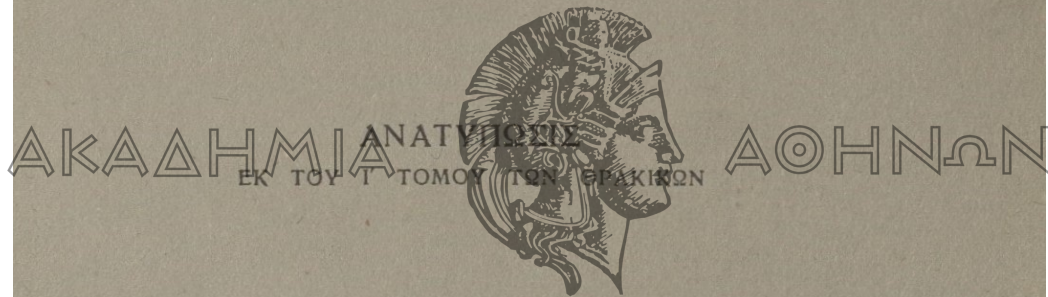

ΕΥΣΤΡ. ΖΗΣΗ

ΠΑΡΟΙΜΙΑΙ ΚΑΙ ΠΑΡΟΙΜΙΩΔΕΙΣ ΦΡΑΣΕΙΣ
ΑΥΔΗΜΙΟΥ

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ
ΤΥΠΟΙΣ : Ι. Λ. ΑΛΕΥΡΟΠΟΥΛΟΥ, ΑΓΗΣΙΛΑΟΥ 23
1938

ΕΥΣΤΡ. ΖΗΣΗ

ΠΑΡΟΙΜΙΑΙ ΚΑΙ ΠΑΡΟΙΜΙΩΔΕΙΣ ΦΡΑΣΕΙΣ
ΑΥΔΗΜΙΟΥ

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ ΑΝΑΤΥΠΩΣΙΣ
ΕΚ ΤΟΥ 4' ΤΟΜΟΥ ΤΩΝ ΘΡΑΚΙΚΩΝ

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ
ΤΥΠΟΙΣ : Ι. Λ. ΑΛΕΥΡΟΠΟΥΛΟΥ, ΑΓΗΣΙΛΑΟΥ 23

1938

ΠΑΡΟΙΜΙΑΙ ΚΑΙ ΠΑΡΟΙΜΙΩΔΕΙΣ ΦΡΑΣΕΙΣ
ΑΥΔΗΜΙΟΥ*

1. "Α γ γ ε λ ο ς. Αὐτὸς δι δὴν' τὸν ἄγγελο τ' θυμιάμα.

Δι' ἄνθρωπον πολὺ φιλάργυρον.

Πρβλ Π Π. Α'. τόμος σελ 206.

2. "Α γ ι α σ μ ό ς. Φάτα νά ρίξης ἀγιασμό.

καὶ Τὰ ξάγιασε.

Τὰ ξάγιασε ἐσήμαινε ὅτι τὰ εὗρηκε καὶ ἔφαγε μερικά· ἐπρόκειτο βεβιαῶς περὶ φρούτων καὶ γλυκισμάτων ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον. Τὸ πρῶτον· φάτα (φάγε τα) νά ρίξης ἀγιασμό, ἐσήμαινε : φάγε τα διὰ νά μὴ ἔχης ἄλλα πλέον.

3. "Α γ ρ α π ί δ ι. Τ' γάτο' Ἀγραπίδι.

Ἐλέγετο διὰ τρίτους ὅταν συνέβαινε εἰς αὐτοὺς ἀτύχημά τι, ἰδίως ματαίωσις ἀποπειρῶν ἢ πύναψις ἀσυμφόρου συνοικεσίου κτλ. Ἀγραπίδι γάρ τινος ἀπίδιον, τὸ ὅποιον δυσκόλως καταπίνεται.

4. "Α δ ε λ φ ή. "Οξον ἀπὸ τ' βοδογυργιά μ'
ἄς εἶναι κι' ἀδρεφή μ'.

Τὸ ἔλεγαν αἱ γυναῖκες ὅταν ἐκατηγορεῖτο στενὴ τις αὐτῶν συγγενῆς. Ἦθελαν δὲ νά εἶπουν ὅτι ἡ κατηγορία διὰ τὴν συγγενῆ των δὲν εἶναι δυνατόν νά θίξη τὰς ἰδίας, διότι ἕκαστος εὐθύνεται ἀτομικῶς διὰ τὰς πράξεις του.

5. "Α δ η ς. Κατυλάει τὸν "Αδ' μὴ τὰ σάβανα.

Ἐσήμαινε τὸν πολὺ σπάταλον καὶ λαίμαργον ἄνθρωπον. Ἐλέγετο συνήθως δι' οἰκογενείας πολυεξόδους.

6. "Α λ ο γ ο ν. Στὰ κούρα¹⁾ ἄλογα,
στὰ μακρυγιά γαῖδούρια.

"Όταν κανεῖς ἐπειθὲ τινα νά ἀναζητῆ κάτι τὸ ὅποιον δὲν ἐπρόκειτο νά ἀνεύρη.

*) Συνέχεια ἐκ τοῦ 8ου τόμου τῶν «Θρακικῶν» σελ. 392.

1) Κοντά.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

7. "Όσο στέκεται τ' ἀλογοῦ ἡ οὐρά.

Δηλαδή διαρκῶς ἐργάζεται· ἐλέγετο ὡς διαμαρτυρία ὅταν οἱ ἄλλοι δὲν ἱκανοποιοῦντο ἐκ τῆς ἐργασίας του.

8. Τ' ἄλογό μας ψοφάει, ἐμεῖς γέλια τᾶχουμε.

Περὶ τῶν ἀσυναίσθητων ἀνθρώπων, τῶν ὁποίων ἐνῶ ἡ καταστροφή ἦτο ἐγγύς, αὐτοὶ ἐπεδίδοντο εἰς διασκεδάσεις.

9. Ἄ λ ε π λ ἦ. Τ' Ἀλεπλῆ καὶ τ' Ἀλμαλῆ
κὶ τοῦ Κουμπουράο μαζί.

Τὴν ἔλεγαν συνήθως οἱ ἀγωγιᾶται ὅταν ἤθελαν νὰ εἶπουν ὅτι πρόκειται περὶ ἀσημάντων πραγμάτων.

Τὰ τρία ταῦτα μικρὰ ἑλληνικά χωρία ἦσαν εἰς τὸν κάμπον τῆς Θράκης· κατοικοῦμενα ἀπὸ γεωργοὺς λεγομένους περ φρονητικῶς «κ ο υ τ σ ο υ ρ ἄ δ ε ς».

10. Ἀ μ ἄ ξ ι. Μήδε κατ' ἀπὸ τ' ἀμάξ',
μήδε πάν' ἀπὸ τ' ἀμάξ'.

Ἐσήμαινεν τὸν πολὺ ἰδιότροπον ὄνθρωπον. Ὁμοία Τουρκική,
Nè ἀραπατὰν ἀσαά, νὲ ἀραπατὰν γιοκαρί.

11. Ἀ μ ο ι ρ α. Ἡ Θεὸς φτωχὰ κὶ ὀρφανὰ κάμιν'
ἄμοιρα δι γάμιν'.

Ἐλέγετο ὅταν ἐμάνθανον περὶ τῆς ἀποκαταστάσεως τῆς πατρῴας καὶ ἀπροστατεύτου τινὸς παιδίου.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

12. Ἀ μ π ἔ λ ι α. Νὰ κρέν'ς ἔνινα¹⁾ νᾶχ' ἀβέλια κὶ χωράφια.
Σὰ δὴν ἔχ' οὔτε παληοβαγδαλάδες.

Νὰ συναναστρέφεται κανεὶς μὲ ἀνθρώπους, οἱ ὁποῖοι ἔχουν συναίσθησιν τῶν πράξεων τῶν καὶ ἐπίγνωσιν τῶν λόγων τῶν

Ἐλέγετο ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον μόνον ἢ πρώτη σειρά.

13. Ἀ ν δ ρ α ς. Τ' ἀδρῶ ἀνεσκαθώματα,
τὴ γυναικας φαρδομάν'κα.

Διὰ νὰ φορέση ἡ γυναῖκα πολυτελεῆ φορέματα, ὡς ἦσαν τὰ φαρδομάνικα ὑποκάμισα, πρέπει νὰ ἐργασθῆ πολὺ ὁ ἄνδρας. Ὑπῆρχε καὶ ἡ φράσις: «Ν' ἀ ν ε σ κ ο θ ω θ ῶ ἔ γ ῶ...» Δηλαδή «νὰ ἀναλάβω ἐγώ...»

14. Ἀπὸ τὰ χιτὲς στὰ σήμερα
πάει ἄντρας μὸν στὸ μῦλο,
γειτόμισσες νὰ παντρευτῶ
γιὰ χήρα ν' ἀπομείνω ;

1) Ἐνα.

Διὰ τοὺς βιαζομένους νὰ ἐνεργήσουν ἐπὶ τῆ προφάσει ὅτι ὁ ἀρμόδιος δὲν προθυμοποιεῖται.

15. Κὶ μένα πχισμούζιμ¹⁾
τὰδρῶ μ' ἢ θάνατος...

Εἰρωνικῶς διὰ στενοχωρίας ἐπουσιώδεις.

Προέρχεται ἀπὸ μῦθον ὅπου χήρα τις ἐθεώρει ἀσήμαντον τὴν ἀπώλειαν τοῦ συζύγου της.

16. Ἄν δὲν ἤξερες νὰ κάμης καταῖφι
τί τὸν ἤθελες τὸν ἄντρα το ζαρίφη ;

Τὴν παροιμία αὐτὴ τὴν ἔλεγαν, ἀλλὰ καὶ τὴν τραγουδοῦσαν, κοροϊδεύοντας τὰ ἀταίριαστα ἀνδρόγυνα.

Ζ α ρ ί φ εἶναι τουρκικὴ λέξις καὶ σημαίνει εὐμορφος. Στὴν προκειμένη ὁμως περίπτωσιν δὲν σημαίνει μόνον εὐμορφος ἀλλὰ καὶ ἀριστοκράτης διότι τὸ καταῖφι ἦτο εἰς τὸ Αὐδήμιον εἶδος πολυτελείας. Ἐκαμναν καταῖφι συνήθως τὲς ἀποκρηές καὶ ὄχι ὅλα τὰ σπίτια, ἀλλὰ ὠρισμένοι εὐποροί.

Ὡς παραλλαγή δὲ ἐλέγετο καὶ τό :

Ἄν δὲν ἤξερες νὰ κάμης μακαρόνια
καὶ τὴν ἤθελες τὸν ἄντρα δίχως δόντια ;
καὶ τὸ μακαρόνια ἔμεινεν ἡτο εἶδος πολυτελείας καὶ ἔκαμναν καὶ ἀπὸ αὐτὰ μόνον τὲς ἀποκρηές.

17. Ἄδρας νᾶναι κὶ ἄς εἶναι κὶ ἀπὸ ξῦλο
ἢ Μ' ἄδρα νὰ κ'μοῦμαι κὶ ἄς κ'μοῦμαι στὴ ψάθ'.

Διὰ τὴν ὑπερβολικὴν σημασίαν ποὺ ἔδιδαν μερικαὶ γυναῖκες εἰς τὸν συζυγικὸν βίον.

18. Ἄ ν δ ρ ὄ γ υ ν α Νᾶχαν τ' ἀντρόγυνα κακὸ
νᾶχαν τ' ἀδέρφια μάχη.

Περὶ τῶν ἀσημάντων ἐρίδων καὶ προστριβῶν μεταξὺ οἰκείων.

19. Ἄ ν θ ρ ω π ο ς. Κιοφραλ' ὀρμηνημένο
τλοῦμ' φουσκωμένο.
ἢ Ἄνθρωπος ὀρμηνημένος κ.τ.λ.

Ὅταν κανεὶς ἐλθισμένοι τὰς συμβουλὰς. Δηλαδή ὁ ἄνθρωπος πρέπει νὰ ἔχη ἴδιαν κρίσιν καὶ φρόνησιν, διότι αἱ συμβουλαὶ τῶν ἄλλων ὁμοιάζουν μὲ ἀέρα εἰς ἀσκόν.

1) Ἡ θλίψις μου.

20. "Αθροπο γλέπς
κι γάρδια ¹⁾ δί γνωρίζεις.

Περί τῶν ἀγνώστων, διὰ τοὺς ὁποίους ἐν ἀρχῇ ἐδημιουργεῖτο ἡ ἐντύπωση ὅτι εἶναι καλοὶ ἄνθρωποι.

21. "Α ν ο ι ξ ι ς . Μ' ἔνα λουλούδ' ἄν'ξ' δὲ γέγεται

Ἡ εὐτυχία πρέπει νὰ εἶναι γενική.

22. "Α π ἰ δ ι . Τὸ καλὸ τ' ἀπὶδ' ἢ κροῦνα ²⁾ τὸ τρώει

"Όταν μία ὠραία νέκ καὶ ἐκλεκτὴ ἐνυμφεύετο μὲ ἀνάξιόν της.

23. "Α π ο θ ν ἦ σ κ ω - Πέθαν' ἔνα παιδάκι;
—Ταχειά ³⁾ τὸ κλαῖνα.

Διὰ τὰς συνεπείας ἑνὸς ἀτυχήματος, τοῦ ὁποίου εἰς τὴν ἀρχὴν δὲν ἦσαν καταφανῆ τὰ ἀποτελέσματα.

24. Μένα παπάζιμ πέθανε
Παπᾶς μὴν ἀπομείκιμ.

Διὰ τὴν ἐκδηλουμένην συνήθως ἀπροκαλύπτως χαρὰν τῶν ὑποστάντων ζημίαν ἢ συμφορὰν ἐπὶ τῷ ἀκούσματι ὅτι καὶ ἄλλοι ὑπέστησαν τὰ αὐτά.

25. "Α ρ γ ὦ . Παράργησες γιαρένη ⁴⁾
χορτάρισε ἢ ἀδλή ⁵⁾

"Όταν ἓνα παιδί ἐπήγαινε νὰ ἐργασθῆ εἰς τὴν ξενιτειὰ καὶ ἐγύριζε πολὺ γρήγορα, ἢ ὅταν ἐσυχνοπήγαιναν οἱ ἀρραβωνιασμένοι εἰς τὸ σπίτι τῆς νύφης.

26. "Α ρ ε σ τ ἄ . "Αρεσά τ' χορτασά τ'.

Διὰ τοὺς ἀνθρώπους ἐκείνους, οἱ ὁποῖοι ἐνήργουν χωρὶς νὰ συμβουλεύωνται τοὺς ἄλλους.

Συνήθως ἐλέγετο διὰ συνοικέσια.

27. "Α ρ μ ε γ ω . Βγάλτα νὰ τ' ἀρμίζουμε.

"Όταν κανεὶς ἐζήτηε ἐξηγήσεις, διὰ κάτι τὸ ὅποιον πρό ὀλίγου ἐξιστορήθη.

Συνήθως προηγεῖτο καὶ ἡ φράσις
«"Αἰε πάλε» ⁵⁾).

28. "Α ρ ν ἰ . "Αρνάρα καθὼς γέννησε
χλωρὴ βοσκὴ δὲν ἔφαγε.

Ἐσήμεναι τὰς φροντίδας καὶ τὰς ἀσχολίας πού θὰ εἶχε μία μη-

1) Ἐγκάρδια, τὰ ἐν τῇ καρδίᾳ.

2) Σκωλήκι.

3) Αὔριον.

4) Λ. Τ. Ἐρωμένος.

5) Πάλε=πάλιν.

τέρα μὲ μωρὸ παιδί. Δὲν ἔμπορεῖ νὰ φάγη ποτέ εἰς τὴν ὥραν της καὶ μὲ τὴν ἡσυχίαν της.

29. Τὸ καλὸ τ' ἀρνὶ
ἀπὸ δυὸ μάννες βζαίν'.

"Αν ὁ ἄνθρωπος εἶναι καλὸς θὰ ὑποστηρίξηται παρ' ὄλων.

30. "Α ρ ρ ω σ τ ο ς . Τὰ) δόνε κάμ' τὸν ἄρρωστο,
πέδε δράμα λάχανο.
ἢ
πέδε βοῦκες λάχανο.

Περί ὀλίγης τροφῆς διδομένης εἰς ἄνθρωπον ὕγιη καὶ εὐρωστον.

31. "Α σ π α ρ τ α . "Ασπειρία κι' ἀφύτρωτα
κι' ἀπρασινολόγητα

Περί ἀπιθάνων καὶ ἀβεβαίων πραγμάτων.

32. "Α φ ο ρ μ ἦ . "Αφορμίτσα γύρενα,
ακούνησέ με κι' ἔπεσα.

Διὰ τὰ παιδιά, πού ἦσαν ἔτοιμα νὰ κλάψουν καὶ ἀνεζήτηουν οἰανδήποτε παραμικρὰν ἀφορμὴν.

Τὸν ἔλεγον ἔτοιμα καὶ διὰ τοὺς μεγάλους οἱ ὁποῖοι δὲν ἦσαν διαθεθεῖν νὰ ἀνταποκριθῶν εἰς τὰς ὑποχρεώσεις των καὶ ἐπροφασίζοντο ὀσημάντους αἰτίας.

33. "Α φ τ ι ἄ . Πῆγε νὰ βγάλ' τὰφτιά,
κ' ἔβανε κι' κέρατα.

"Όταν κανεὶς ἐδοκίμαζε νὰ ἀπαλλαγῆ μικρὰς ἐνοχλήσεως, ἀλλ' ἀντὶ νὰ ἐπιτύχη, προσετίθετο εἰς αὐτὸν καὶ ἄλλο ἐνοχλητικώτερον.

34. Β λ έ π ω . "Αλλοῦ βλέπ' κι' ἄλλοῦ φουρνίζ'.

Διὰ τοὺς ἀπροσέκτους ἀνθρώπους.

35. Σὰ δὸ μπότ' μ' εἶδα,
σὰ τζῆ δλειέζιμ ²⁾ δὲν εἶδα.

Ἐλέγετο συνήθως ἀπὸ τὰς μητέρας καὶ γενικῶς ἀπὸ τὰς οἰκοκυράς, αἱ ὁποῖαι δὲν ἤρεζον τὰ ἔργα πού ἔκαμναν οἱ θυγατέρες των ἢ ἄλλαι γυναῖκες.

36. Τὰ πισ'νά τς δι δὰ βλέπει
μόνε τὰ μπροσ'νά τς.

Διὰ τὰς γυναῖκας ἐκείνας, πού ἐκατηγόρουσαν τὰς ἄλλας χωρὶς νὰ ἔχουν συναίσθησιν τῶν ἰδικῶν των ἐλαττωμάτων.

1) Τί θά.

2) Δουλειές μου (Ἐργασίας μου).

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΔΗΜΙΟΥ

37. Βρ ἔχει Πέρα βρέχ' στοὺ Μαρμαρᾶ χιονίζ'.

“Όταν κανείς δὲν ἀντελαμβάνετο ὅτι ἦσαν δι' ἐκείνον τὰ ὑπαινοσόμενα.

38 Βρ ο χή. Ἡ βρεμμένος ἀπὸ τῆ βροχῆ δι φοβᾶται

39. Βῶ δι Βλέπ' τὸν βῶδ' νεῖρατα.

Διὰ τοὺς ἀνθρώπους ἐκείνους, οἱ ὅποιοι δὲν εἶχον ἰδέαν περὶ τῆς ἐκλεκτότητος τῶν πραγμάτων.

40 Γάταρο ς. Δώδεκα Καμαριανοὶ
γάταρο φοριῶνανε

Εἰρωνικῶς ὅταν ἐμαζεύοντο πολλοὶ διὰ νὰ κάμωσι ἔργον πού θὰ ἠδύνατο εἶς καὶ μόνος νὰ τὸ ἐκτελέσῃ.
Ἐπῆρχον καὶ αἱ παραλλαγί: Δώδεκα Μαρμαρινοὶ καὶ Δώδεκα Περατιανοὶ πού ἐσήμαινε τοὺς κατοίκους τοῦ Μαρμαρᾶ καὶ τῶν ἄλλων περὶ αὐτὸν νησιδῶν.

41. Κάποιο γάταρο χαρίζανε
τὸν ἔβλεπε καὶ στὰ δόδια.

καὶ Τὸν χάριζανα καὶ τὸν
τὸν κοίταζε καὶ στὰ δόδια...

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

“Όταν κανείς ἐδίσταζε νὰ δεχθῆ κάτι πού τοῦ ἐχαρίζετο καὶ ἐξήταζε λεπτομερῶς τοῦτο ὡσάν νὰ ἐπρόκειτο νὰ τὸ ἀγοράσῃ.

Διὰ τῆς παρατηρήσεως τῶν ὀδόντων ἐξακριβοῦνται ἡ ἡλικία ὀρισμένων ζώων.

42. Γάρο ς. Χάθ'κε ἡ γίρος ἀπὸ τ' Γούταλ(η).

“Όταν κανείς ἀνίκανος ἰσχυρίζετο ὅτι δὲν ὑπάρχει κάτι εἰς μέρος ὅπου βρίθεται τοῦτο. Διότι ἡ Κούταλις, μικρὸ νησί παρὰ τὸν Μαρμαρᾶν, ἐφημίζετο διὰ τὰ πολλὰ τῆς παστὰ ψάρια, ἐκ τῶν ἐντοσθίων τῶν ὀποίων κατεσκευάζετο ὁ γάρος.

43 Γαρούφαλο. Μὲ τ'ς γειῆς καὶ τὸν γαρούφαλο.

Ἐὼς εὐχὴν εἰς ἐκείνους πού ἠρραβωνίζοντο. Ἐλέγετο καὶ εἰρωνικῶς εἰς τὰ παιδιὰ πού τρυποῦσαν τὸ κεφάλι τῶν καὶ ἔδεναν αὐτό, καὶ εἰς ἄλλας τινὰς περιπτώσεις.

44 Γάτα. Σὰ δ' γάτα μὲ τὸν σκύλον.

“Όταν δύο ἄνθρωποι ἀλληλοὑπεβλέποντο. Τὸ περισσότερο ἐλέγετο διὰ τὰ παιδιὰ τῆς αὐτῆς οἰκογενείας.

45. Γειτοριά. Τὰ διολία¹⁾ (ἢ τὰ νταβούλια) ἤρτανα
σ' γειτονιά μας, θὰ νῆρτα καὶ στοῦ
σπίτ' μας.

Δι' ἐπιδημίας, φορολογίας, ἀγγαρείας, διωγμοὺς κ. ἄ. “Όταν ἐπληροφοροῦντο ὅτι εἰς τὰ γειτονικά χωρία ἐπεβλήθη φορολογία τις, ἢ ἐπίταξις ζώων κλπ.

46. Γειτόνισσα. Γιὶ ἕνα ξούρ²⁾ τὸ γειτόν'σας ζίμ³⁾
πῆγα καὶ ἤρα δέκα.

Διὰ τοὺς νυμφευομένους μὲ ἀγνώστους τῶν νέας, αἱ ὅποια ἦσαν πολὺ χειρότεροι ἀπὸ τὰς γνωστές τῶν.

47. Γενιά. Πάω νὰ ρωτήσω τ' γενιά μ'
καὶ ζίνω τ' ἠροξενιά μ'.

Συνέβαινε πολλάκις νὰ συμβουλευῶνται οἱ συγγενεῖς ἀναμεταξύ τῶν ὅταν ἐπρόκειτο νὰ συνάψουν συνοικέσια, ἀλλὰ τινες ἐπωφελούντο τῆς ἀφελείας τῶν ἄλλων καὶ ἐματαιῶναν τὸ συνοικέσιον πρὸς ὄφελός τῶν.

48. Γενῶ. Ἀσπρὸ καὶ στρογγ'λό, καὶ τὸν γεννάει κ' ἡ κότα.

Διὰ κάτι τὸ ὁποῖον ἐκαλύπτετο δῆθεν ἀλλὰ ἦτο καταφανές.

49. Αὐθιῶν. Ὀδία καὶ τράματα γεννιοῦνται
μ' κρὰ καὶ μεγαλιῶν'να
καὶ ἡ χάρος γεννιέται μιγάλος
καὶ μ' κραιν'.

Συνήθως ἐλέγετο εἰς τὰς κηδεῖας, διότι ἡμέρα τῆ ἡμέρα μετριάζεται ἡ θλιψίς ἀντιθέτως πρὸς ἄλλα πράγματα πού αὐξάνονται σὺν τῷ χρόνῳ.

50. Γηράσκω. Νὰ γεράσω νὰ παινεύομαι.

Συνήθως οἱ γέροι κατηγοροῦν τοὺς νέους, διότι ἐκείνοι θυμοῦνται μόνον τὰ κατορθώματά τῶν, τὰ ὅποια μεγαλοποιοῦν.

51. Γλυκὸς. Ὅποιος εἶναι γλυκὸς
τονὲ τρώνα οἱ μυῖνες.

Διὰ τοὺς μαλακοὺς ἀνθρώπους, οἱ ὅποιοι μὲ ἀδιαφορίαν ἐπέτρεπον τοὺς ἄλλους νὰ τοὺς βλάπτουν.

1) Βιολιά.

2) Λ. Τ. Ἐλάττωμα.

3) Γειτόνισσός μου. Ἡ κτητικὴ ἀντωνυμία «μου» ἐπροφέρετο οὕτως ὡς καὶ εἰς πολλὰς ἄλλας περιπτώσεις. Π. χ. ἡ μπαμπὰς ζιμ (ὁ πατέρας μου) ἢ γιαδερφός ζιμ κ. ἄ. Πρβλ. καὶ τὰς ὑπ' ἀριθ. 15 (πχιμοζιμ), 35 (δλειέζιμ) κ. ἄ. τοῦ παρόντος.

52. Γλῶσσα. Ἐχ' τὸ ἀλμπενῆ¹⁾
καὶ τὴ γλυκεῖά τὴ γλῶσσα.

Τὴν φράσιν αὐτὴν ἔλεγον αἱ μητέρες ὅταν καμμία γειτόνισσα ἤθελε νὰ κατηγορήσῃ τὰς θυγατέρας τῆς. Ἐλέγετο ὁμως καὶ ὡς θαυμασμός.

53. Γνωσις. Καινούργια γνῶσ' νὰ σ' εἶχα τότε.
ἢ Καινούργια γνῶσ' νὰ σ' εἶχα πρώτα.

Ἄνταν μετὰ τὴν συντέλεσιν τῶν γεγονότων, ἐσκέπτετο κανεὶς ὀριμώτερον.

54. Γονιός. Ἡ γονιός τρώει τ'ν ἀγρίδα
κὶ τοῦ πιδὶ ξ'νίζεται.

Διὰ τὰς παραβάσεις τῶν γονέων, αἱ ὁποῖαι εἶχον ἀντανάκλασιν καὶ ἐπὶ τῶν τέκνων.

55. Γουροῦνι. Σὰ δὸν γροῦν', θέλ' νὰ τοῖν
τραβήξῃς ὀξοπίσου, γὰρ νὰ πάη
σαῦροστά.

Διὰ τοὺς δυστρόπους καὶ ἀνοήτους ἀνθρώπους ποὺ ἔπρεπε νὰ μηχανευθῆ κανεὶς διάφορα διὰ νὰ τὰς κάμῃ νὰ ἐννοήσουν τὸ καθήκον τῶν.

56. Γυναῖκα. Τ' τεχνίτ' ἢ γ'ναῖκα
ὡς τὸ μεσ'μέρ' πείνασε.

Ἰσοδυναμεῖ μετὰ τὴν ἀλλαχοῦ:

Ἡ τέχνη εἶναι χροσὸ βραχιόλι.

57. Διαβάτης. Διαβάτ'ς ἤρτε,
Διαβάτ'ς θὰ βεράσ'.

Τὸ ἔλεγον τρεῖς φορές ὅταν ἤσθάνοντο παροδικόν τινα πόνον. Ἐπίστευον δὲ ὅτι θὰ περνοῦσε ὁ πόνος ὅταν τὸ ἔλεγον.

58. Διάβολος. Λίν' τοῦ διαβόλου φιτφά²⁾.

Δι' ἀνηλίκους, οἱ ὁποῖοι ἠδύναντο νὰ ἀπαντήσουν καταλλήλως εἰς τοὺς ἡλικιωμένους.

1) Λ. Τ. Κατὰ λέξιν: πάρε ἐμένα.

2) Λ. Γ. Ἀπόφασιν Ἱεροδικαστηρίου.

59. Ἡ διάβολος διαν ἔχ' δ'λειά,
στέλιν' μιὰ γιογιά.

Πρόληψις.

60. Καημένος εἶν' ἢ διάβολος.
ἢ Φτωχὸς εἶναι ἢ διάβολος¹⁾.

Ἰνα μὴ κακοτυχιζοῦν ἀνθρώπους χωρὶς νὰ ὑπάρχ λόγος. Δὲν τὸ εἶχαν «σὲ καλὸ τους» νὰ κακομελετοῦν.

61. Διαβολοκάλτσα. Διαβολοκάλτσα.

Διὰ τὸν πολυπειρον καὶ πολὺ ἔξυπνον ἀνθρωπον.

62. Δίνω. Πόσα τούνε δίν'ς τοῦ βαστρομῦ;

Ἄνταν κανεὶς ἐδέρετο παρά τινος, ἔλεγον «ἔφαγε παστρομῦ». Φράσις εἰρωνικὴ διὰ τοὺς δερομένους.

63. Δόντια. Αὐτὸς ἔχ' σιδερένια δόντια.

Δι' ἐκείνους ποὺ διέθετον μεγάλα μέσα.

64. Διόνη. Διόνη ἀνυλεμένο ζηλεμένο.

Δι' ἔργα ἐπιμελῶς εἰργασμένα καὶ ἀξιοζήλευτα.

65. Δύσις. Ἀπὸ τ' δύσ' σ'ν ἀνατολή, π'ρῶθ' κε²⁾
ἢ γιγαλεπού.

Περὶ ἀπιθάνων καὶ ἀσχέτων πραγμάτων.

66. Ἐβραῖος. Μηδ' Ὀβριγιός σ'ν Ἀναστάσ'
μηδὲ κακὸ σὲ μῦς.

Τὴν ἔλεγον ἀμέσως μετὰ τὴν πρώτην Ἀνάστασιν, ὅταν θὰ ἐπήγαιναν ἀπὸ τὴν ἐκκλησίαν εἰς τὸ σπίτι. Ὅπως δὲν ἦτο εἰς τὴν ἐκκλησίαν κανεὶς Ἑβραῖος τοιοτοτρόπως νὰ μὴν εὔρη καὶ κανένα κακὸ τὴν οἰκογένειαν καθ' ὄλον τὸ ἔτος.

Συνήθιζαν δὲ, ὅταν μετὰ τὴν Ἀνάστασιν ἐπήγαιναν εἰς τὸ σπίτι, νὰ σταυρώνουν τὴν πόρτα τοῦ σπιτιοῦ, μετὰ τὴν ἀναμμένην λαμπάδα, ἐτσούραναν δὲ ὀλίγον καὶ τὰ πρόβατα, ἐὰν εἶχαν, ὡς καὶ ὅλα τὰ ζῶα ποὺ θὰ εἶχε τὸ σπίτι.

1) «Θρακικά» τ. 8ος ἀρ. 161.

2) Πυρῶθηκε=ἐξεστάθη.

67. *Ἐπαινω*. "Οποῖος παινεύεται
μαγαρίζεται.

"Οποῖος ἐπαινεῖ τὸν ἑαυτὸν του καὶ εἰς τὸ τέλος δὲν κατορθώνει νὰ φανῆ ἄξιος τῶν ἐπαινῶν.

68. *Ἐρμα*. Πουρπατήητε ἔρμα καὶ τί ἀπόμκειτε . . .
ἕδεκα μῆνες καὶ εἴκοσιεννιά μέρες.

Διὰ τοὺς ἀνθρώπους τοὺς ὀκνηροὺς, οἱ ὅποιοι μόλις ἐμισθώνοντο δὲν ἐσκέπτοντο τίποτε ἄλλο παρὰ μόνον πότε θὰ λήξῃ ἡ μίσθωσις.

Προέρχεται ἀπὸ μῦθον κατὰ τὸν ὅποιον ἕνας βοσκὸς ἐμισθώθη δι' ἕν ἔτος καὶ ἀπὸ τὴν πρώτην ἀκόμη ἡμέραν ἔλεγεν οὕτως εἰς τὰ πρόβατα.

Συνήθως ἐλέγετο μόνον ἡ πρώτη σειρά.

69. *Ἐθαγγέλιο*. "Ἄλλο παπαβγαγκέλιο . . .

"Οταν ἐπληροφορεῖτο τις ἐπιζήμιόν τι ἀπροσδόκητον.

70. *Ἐχω*. Τᾶχαμε μεριά
τὰ κάμαμε φώρτωμα.

"Οταν εἶχαν μίαν ἐνόχλησιν καὶ προσετίθετο καὶ ἄλλη.

71. *Ἐλιοσ*. "Ἀπὸ κεῖ πὸν βγαίν' ἡ γήλιος.

Περὶ περιποιήσεως καὶ προσηλώσεως εἰς ἐκεῖνον τοῦ ἔχει συμφέρον.

72. *Ἐμέρα*. Μέρα νύχτα στὸ ποδάρ'
σὰ Γανίτικο μουλάρ'.

Ἐσήθη ἐξ ἄλλων χωρίων. Διότι ἐκτὸς τῆς φωνολογίας (Γανίτικο καὶ μούλαρ'), δὲν ἔλεγαν εἰς τὸ Αὐδήμι, καὶ ἡ σημασία πὸν ἔχει ἐδῶ ἢ λέξις Γανίτικο (=Γανοχωρίτικο), δὲν ἦτο ἐν χρήσει εἰς τὰ Γανόχωρα διπλοῦ γανίτης ἢ τοῦ δ' κάτοικος μόνον τοῦ Γάνου, ἐνῶ εἰς τὴν λοιπὴν Θράκην ἡ λέξις Γανίτης σημαίνει Γανοχωρίτης. Ἡ παροιμία σημαίνει τὸν πολὺ ἐργαζόμενον.

73. *Ἐλάσσα*. Σὰ βνιγῶ, νὰ βνιγῶ σὲ μεγάλ' θάλασσα.

Ἐσήμαινε τολμηρότητα καὶ μεγαλοπραγμοσύνη

74. *Ἐμᾶς στέρειψ'* ἡ θάλασσα.

"Οταν ἀλλεπάλληλοι ἀτυχία ἐμάστιζόν τινα καὶ ἐξηφανίζοντο καὶ αἱ πλέον πιθαναὶ περιπτώσεις ἐπιτυχίας. Ἐλέγετο ὁμως καὶ ὅταν δὲν ἀνεύρισκον νὰ προμηθευθῶσι εἶδος τι κοινόν, τὸ ὅποιον ἄλλοτε ἐν ἀφθονίᾳ ὑπῆρχεν.

75. *Ἐμέλια*. "Οτ' ποῦν τὰ θεμέλια
προσκυνοῦν τὰ κεραμίδια.

"Ολα τὰ πράγματα ἐξαρτῶνται ἀπὸ τὴν βάσιν των.

76. *Ἐός*. Τοῦ ζῶρ ἡ Θεὸς τῶδωκε.

Διὰ παρηγορίαν εἰς τοὺς ὑποφέροντας.

77. *Ἐνυάδες*. Σὰν ξεξέψουν οἱ ζευγολάδες

τοτε ζεύγουν κερατάδες (Π. Ζ. Α.).

Συνήθως ἐλέγετο παρεφθαρμένως :

"Οταν ζεῦνα ζευγολάδες
τότε ζεῦνα κερατάδες.

Ἐσήμαινε τὰ παράκαιρα ἔργα.

78. *Ἐορδάνης*. "Ἄξον ἀπ' τὸν Ἰορδάνη,
συνήθως : ἄξον ἀπ' τὸν Ὀρδάνη,

Διὰ τοὺς ἀσυστόλως καὶ ἀνευδοιάστως παρανομοῦντας, μὴ ἐνδιαφερομένους οὐδὲ διὰ τὰ προσχήματα.

79. *Ἐαίω Γι'* αὐτὸ ἔκαψα τ' τσεργιά μ'
γὰ νὰ μὴ μὲ τρώνα οἱ φύλλ'.

Πρέπει ὁ βιοπαλαιστής νὰ μὴ ἔχη πολλὰς φιλίας καὶ σχέσεις καὶ καταναλίσκεται ἀσκόπως.

80. *Ἐοιανοῦ τσέργα καίεται!* . . .

Διὰ τὰ ἀνοικοκύρευτα κορίτσια, τὰ ὅποια θὰ καθίστων δυστυχεῖς τοὺς συζύγους των.

81. *Ἐοιανὸν τὸ φιλάτῃ* δύο οἰκογένεια καὶ ἐκάη μία.

Θὰ ἐκάησαν τὸ φιλάτῃ δύο οἰκογένεια καὶ ἐκάη μία. Περὶ συνουσιῶν ὅπου ὁ σύζυγος καὶ ἡ σύζυγος ἦσαν δύστροποι καὶ κακοί.

82. *Ἐοποιος μὲ καίει*
δὲ μὲ χορταίν'.

Ἐλέγετο διὰ τὸ ψωμί ὅταν ἤθελαν τὰ παιδιὰ νὰ τὸ κάμουν φουργανιές. Ἐθεωρεῖτο ἀμαρτία νὰ τὸ κάψουν καὶ ὡς συνέπεια τῆς ἀμαρτίας θὰ ἦτο ἡ στέρησις αὐτοῦ.

83. *Ἐοκαλά*. Καλά ν' καὶ τὰ ροπάφυλλα
μὲ τὸ ρογὴ τὸ λάδι.

Τὰ εὐτελέστατα φύλλα τῆ δρυὸς (ροπάφυλλα) ἦτο δυνατόν νὰ μαγειρευθοῦν καὶ νὰ εἶναι καλὰ ἐάν θὰ ἔβραζον ἄφθονον ἔλαιον (μὲ τὸ ρογὴ τὸ λάδι).

84. *Ἐοπολλά καλὰ σὴν ἔρημο.*

Διὰ πλοῦτη καὶ εὐημερίαν τὰ ὅποια ὑπῆρχαν εἰς μακρυνὰ καὶ ἀπροσπέλαστα μέρη.

85. *Ἐοκαλό*. Κεῖνους πὸν θέλει τοῦ καλό μ'
μὲ κάμιν' καὶ κλαίω, καὶ
κεῖνους π' θέλ' τὸ κακό μ'
μὲ κάμιν' καὶ γελῶ.

Συμβουλή τῶν μεγαλειτέρων πρὸς τοὺς μικροτέρους.

86. *Κ α μ ή λ α*.—Πλιεται ἢ καμήλα ἕνα ἄσπρο

—Ποῦδο τ' ἄσπρο;

“Όταν ὑπῆρχε ἐκπεσμός εἰς τὰ προϊόντα καὶ ἔλλειψις χρημάτων.

87. *Κ ά μ ν ω* Κοδέβ' τὰ κάμ' τὸ γίσωμα δούβα

Πλησιάζει (κ ο ν τ ε ὑ ε ι) νὰ ἀποθάνῃ.

“Ελεγαν καὶ

“Εκαμε τὸ γίσωμα δούβα.

“Όταν ἀπέθνησκε κανεῖς, Ἐλέγετο μᾶλλον διὰ τοὺς γέροντας ἢ ἀναπήρους.

88. *Κ α ν έ λ α* Πλεῖ¹⁾ κανέλλα.

Διὰ τοὺς κομψευομένους νέους, εἰρωνικῶς.

89 *Κ α π ι τ ά ν ι ο ς*. “Η καλὸς ἢ καπετάνιος

σ' φουρτοῦνα φαίνεται.

“Ο ἄνθρωπος ὁ ἔχων ἱκανότητα ἀντιπαλαίῃ καὶ ὑπερνικᾶ τὰς δυσχερείας τῆς ζωῆς

90. *Κ α ρ υ δ ι*. Κάθε καρδιάς καρδ'.

Διὰ νὰ χαρακτηρίσουν τόπον καὶ συνοικίας μενῶν ἀπὸ πλάνων, εἰς τὰς ὁποίας συνέζων διάφοροι ἐθνότητες.

91. *Κ α ρ φ ι*. Πὰ στὸ καρφὶ καρφὶ δι' βαίν'.

Διὰ τὰς μελαγχροινὰς ποὺ ἐφοβοῦντο ἀδίκως τὸν ἥλιον διὰ νὰ μὴ τὰς μαυρίσῃ.

92. *Κ ά τ ε ρ γ ο*. Καταφρονημένο κάτεργο

σὲ ἀγαθὸ λιμένα.

Διὰ ἀδίκως περιφρονημένους ἀνθρώπους, οἱ ὅποιοι ἐν τέλει διὰ τῆς ἐργασίας των καὶ τῆς φρονήσεως των ἀπεκαθίσταντο ἀξιοπρεπῶς.

93. *Κ α τ σ ί β ε λ ο ς*. Κατσίβελος σὰ χάσ' τὰ

γαϊδούργια τ' . . .

Δέν θὰ δυνηθῇ νὰ εὕρῃ ὁ κατσίβελος τὰ ζῶα του ἐάν τὰ χάσῃ μέσα εἰς αὐτὸ τὸ σπῆτι, ἀπὸ τὴν ἀκαταστασίαν ποὺ ἐπικρατοῦσε.

94. *Κ ε ρ ι*. Κερί καὶ φτύλ'

ἢ Στέκομαστε κερί καὶ φτύλ'.

* Πλεῖ=πωλεῖ.

Παράπονον τῶν γυναικῶν ποὺ ἐκτελοῦσαν προθύμως τὰς θελήσεις τῶν συζύγων των ἢ τῶν ἀδελφῶν των καὶ πάλιν αὐτοὶ δὲν ἦσαν εὐχαριστημένοι.

95. *Κ λ α ί ω*. “Οποιος κλαίει γιὰ τὸν ἄλλονα,
τὰ μάτια τ' ποιοῦνα. (Π. Ζ. Α.)

ἢ Μὴν κλαῖς γιὰ ἄλλονα
γιατὶ ποιοῦνα τὰ μάτια σ'.

Μερικοὶ στενοχωροῦνται διὰ τὰ δυστυχήματα τῶν ἄλλων ἀδίκως, διότι οἱ πληττόμενοι ἐξ αὐτῶν συνήθως εὐρίσκουσι εὐκολώτερον τὴν θεωρίαν των.

Ἐλέγετο τὸ περισσότερον διὰ τοὺς χηρεύοντας συζύγους ποὺ ἐνουμφεύοντο πρὸ τῆς λήξεως τοῦ καθιερωμένου πένθους.

96. *Κ λ η ρ ο ν ό μ ο ς* Μισισμένος τοῦ ματιοῦ μου,
κληρονόμος τοῦ σπιτιτοῦ μου.

Διὰ τὰ ἀπρόοπτα τῆς τύχης, δεῖ ἄνθρωποι μισητοὶ καὶ περιφρονητοὶ ἐγίνοντο συγγενεῖς καὶ κληρονόμοι ἐκείνων ποὺ τοὺς μισοῦσαν.

97. *Κ λ ο γ ή ς*. “Εἶπα τ' ἢ κλέφτης τὴ φωνὴ
νὰ φωνὴ ὁ νοικοκύρης.

Δι' ἐκείνους ποὺ δι' ἀπειλῶν καὶ φωνασικῶν προσεπάθουν νὰ τρομοκρατήσουν τοὺς ἔχοντας πραγματικὸν δικαίωμα διὰ νὰ τὸ σφετερισθοῦν οἱ ἴδιοι.

98. “Η θεὸς ἀγαπάει τὸν γλέφτ'
ἀγαπάει κι' τὸν ν'κοκῆρ'.

“Όταν ἔκλεβε κανεῖς καὶ τὸν ἔπιαναν.

99. *Κ ο υ ρ ο υ ν ι ό ς*. “Ηδῶ τὸν λέει ἢ Κουρωνιὸς
καὶ ἢ Παλιὰ ἢ Πάτρα

Ἐλέγετο προκειμένου νὰ ὑπερπηδηθῇ δυσκολία τις εἰς ἀξιόλογον ἔργον.

100. *Κ ο π έ λ λ α*. Καργιέτ¹⁾ Μαργιώμ', ἔτο' οὔλες οἱ κοπέλλες.

“Ως ἐνθάρρυνσις, ἀστεία μᾶλλον.

101. Δικό μας εἶναι τὸ πανί
δικό μας καὶ τὸ χτένι,
δική μας καὶ ἡ κοπελλιὰ
ποὺ κάθεται καὶ φαίνει.

*) Λ. Τ. Γκαῖρέτ σημαίνουσα προσπάθειαν καὶ ὑπομονήν

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

“Όταν μία εργασία ἐγένετο παρά τῶν μελῶν τῆς αὐτῆς οἰκογενείας δωρεάν. Συνήθως ἐλέγετο εἰς ἀπάντησιν τρίτου ὅστις δὲν προέβλεπε κέρδη ἐκ τῆς ἐργασίας αὐτῆς.

“Όρα Π. Π. 2436 Δ’. τόμ

102. *Κόρακας*. “Όταν ἀσπρίσ’ ἢ κόρακας
κι’ σὰν μαυρίσ’ ἢ γλάροζ,
τότε θὰ παντρευτῆς καὶ σύ,
νᾶμαι κι’ ἐγὼ κουμπάρος.

Διὰ τοὺς ἠρραβωνισμένους, οἱ ὅποιοι διαρκῶς ἀνέβαλον τὸν γάμον.

103. *Κόρη*. *Κόρη μου καὶ ἂν ἄργησες*
τὸ νέο τὸν ἐδιάλεξες . . .

Εἰρωνική φράσις δι’ ἐκείνας πού ἐπερίμεναν πολὺ διὰ νὰ νυμφευθοῦν καὶ εἰς τὸ τέλος ἐνυμφεύοντο μὲ ἐντελῶς ἀσημάντους.

104. *Κοσκινίζω*. *Νὰ κοσκινίζης*
κι’ νὰ πέρνῃς.

“Όταν ἐπρόκειτο νὰ διαλέξουν πρόσωπον διὰ νὰ τὸ κάμουν γαμβρὸν ἢ νύφη. Περισσότερο ὁμοῦ ἐλέγετο διὰ τοὺς ψευπολόντους.

105. *Κότα*. *Κακαὰ ἢ κότα*
θὰ δὲ γεννίς’ ε’ ἀγό.

Κάτι τὸ ὅποιον τὸ κρατοῦσαν μυστικόν, ἀλλ’ ὅπως δήποτε θὰ ἔβγαине εἰς τὸ φανερόν.

106. *Κουμπάρος*. “Ο *κουμπάρος τὸ κουμπάρο.*

“Όταν εἰς μίαν διασκέδασιν ἐκαλεῖτο κανεὶς καὶ αὐτὸς ἐκάλει καὶ ἄλλους ἀσχέτους μὲ τὸν δίδοντα τὴν ἐορτήν.

107. *Κούτσουρο*. “Απὸ *κούτσουρο σὲ λ’θάρ(ι).*

“Όταν κανεὶς ὀμιλεῖ συνεχῶς, ἀφήνων τὴν μίαν ὑπόθεσιν διὰ νὰ ἀρχίσῃ ἄλλην.

108. *Κρεμασμένος*. “Εγὼ εἶμαι ‘πὸ ξύλο κρεμáμενον.

Παραφθορὰ τοῦ «ἐπὶ ξύλου κρεμáμενος» ‘Εσήμαινε τὸν ἄνευ προστασίας τινὸς καὶ ὑποστηρίξεως ἄνθρωπον.

109. *Κριμασταργιά*. *Κριμασταργιά (ὀλδοῦ¹⁾) μέσα στὰ Γιάννενα.*

1) ‘Ολδοῦ Λ. Τ.=ἔγινε.

“Όταν ἐγένετο κάτι εἰς τὸ ὅποιον δὲν ἀπεδίδετο μεγάλη σημασία.

110. *Κρίματα*. “Οπ’ *χάσ’ ἔχ’ χίλια κρίματα*
κι’ ὀπ’ πάρει ἔχει ἓνα.

Ἐκεῖνος πού θὰ χάσῃ κάτι ὑποπεύεται πολλοὺς ἀδίκως καὶ ἁμαρτάνει διὰ τὰς ὑποψίας του, ἐνῶ ἐκεῖνος πού τὸ ἔκλεψε, ἔχει μίαν ἁμαρτίαν, ἓνα κρίμα, τὸ τῆς κλοπῆς.

111. *Κρομμύδ’*. *Μᾶς ἔκαψε τὸ κρομμύδ’.*
ἢ Μᾶς ἔκαιε τὸ κρομμύδ’.

“Όταν ἐπῆρχετο συμφορὰ τις εἰς τὴν οἰκογένειαν.

Ἡ δευτέρα παραλλαγή ἐλέγετο καὶ πάλιν μετὰ τὸ δυστύχημα, ἔχει ὁμοῦς τὴν ἔννοιαν ὅτι ἡ οἰκογένεια πρὸ καιροῦ ἐγνώριζε τὸν ἐπαπειλοῦντα αὐτὴν κίνδυνον καὶ ἀπέκρυπτε αὐτόν, μὲ τὴν ἐλπίδα ὅτι θὰ ἀπεσοβεῖτο.

112. *Κυλῶ*. *Κ’λάει ἢ πέτρα, ἀλοὶ σι’ ἀγό.*
Κ’λάει ε’ ἀγό, πάλε ἀλοὶ σι’ ἀγό.

Ἐλέγετο διὰ τοὺς ἀσυνάτους, ὅταν ἤρχοντο εἰς διενέξεις μὲ τοὺς ἰσχυροὺς. Ὅπωςδήποτε οἱ ἀδύνατοι θὰ ἦσαν οἱ ζημιωμένοι. Συνήθως ἐλέγετο διὰ τοὺς κρατοῦντας, οἱ ὅποιοι πάντοτε κατάρθωναν νὰ φαίνωνται ὅτι ἔχουν δίκαιον.

113. *Λαγός*. *Κακίῳθκε ἢ λαγός*
μὲ τὸν ‘ορμάν’¹⁾.

“Όταν κανεὶς ἔχων τὴν ἀπόλυτον ἀνάγκην ἰσχυροῦ τινος εἶχε τὴν τόλμην νὰ μαλῶνῃ καὶ νὰ διακόπῃ καὶ τὰς σχέσεις.

114. *Λαγὸς πιπέρι ἔσπερνε, κακὸ στὴν κεφαλὴ του.*

Ἡ παροιμία ἐλέγετο οὕτως καὶ ἐπιστεύετο, κακῶς, ὅτι ὁ λαγὸς σπέρνοντας πιπέρι κάμνει κακὸν εἰς ἑαυτόν, διότι θὰ τὸν καρκεύσουν μὲ αὐτό, ὅταν τὸν φονεύσουν καὶ τὸν μαγειρεύσουν.

Ἄλλὰ οὕτως ἡ παροιμία εἶναι ἐσφαλμένη ὡς καὶ ἡ ἐρμηνεία τῆς. Ἡ ὀρθὴ διατύπωσις εἶναι :

Λαγὸς τὴ φτέρη ἔτριβε, κακὸ στὴν κεφαλὴ του.

ὅτε ἐκ τοῦ σαλεύματος τῆς φτέρης θὰ γίνῃ ἀντιληπτὸς παρά τοῦ

1) ‘Ορμάν Λ. Τ.=Δάσος.

κνηγοῦ. Πάντως ἡ σημασία καὶ εἰς τὰς δύο παραλλαγὰς εἶναι ἡ αὐτή: ὅτι μερικοὶ ἄνθρωποι, ἰδίως νεαροὶ, διὰ τῶν ἰδίων τῶν πράξεων προκαλοῦν ζημίαν καὶ καταστροφὴν εἰς τὸν ἑαυτὸν των.

115. *Λάδι. Βγῆκε λάδ'.*

ἢ *Βγαίν' κι λάδ'.*

καὶ *Βγαίν'ς κι λάδ'.*

Ἡ πρώτη ἐλέγετο διὰ σημαίνοντα πρόσωπα, τὰ ὁποῖα κατῶρθουν νὰ ἀποκρούσουν σοβαρὰς κατηγορίας. Αἱ ἄλλαι δύο ἐλέγοντο διὰ κοινὰ πρόσωπα καὶ κοινὰς πράξεις, ὅταν κανεὶς προσεπάθει νὰ καλύψῃ τὰς παρεκκλίσεις του.

116. *Λαός. Λαοῦ βοή, Θεοῦ οὐργή.*

Τὴν γενικὴν κατακραυγὴν θὰ ἐπακολουθῆ ὀργὴ θεϊκῆ.

117. *Λαλῶ. Καλλιο γὼ πὸν δὲ λαλῶ
μόνο γὼ θὰ παντρευῶ.*

Περικοπὴ παραμυθιοῦ: Ἦταν μία μητέρα ποῦ εἶχε τρία κορίτσια τὰ ὁποῖα δὲν ἤμποροσαν νὰ μιλήσουν καλὰ καὶ τὰ συνεβούλευε νὰ μὴ μιλοῦν μπρὸς εἰς τοὺς ξένους, διὰ νὰ μὴ τὸ μάθῃ ὁ κόσμος, ποῦ δὲν ἤμποροῦν νὰ μιλήσουν καὶ δὲν ἤμποροῦν ἕστερα νὰ παντρευθοῦν.

Κάποτε πῆγε μία ἐπισκέπτρια καὶ ἔβαλε ἡ μητέρα τῶν τῶν τζιζβὲ (καφέμπρικι) διὰ νὰ τῆς ψῆσῃ καφέ.

Παρουσιάσθη ὁμως ἀνάγκη νὰ κατεβῆ εἰς τὴν αὐλὴν καὶ ἕως δτου ἐπιστρέψῃ ἤρχισε νὰ βράζῃ καὶ νὰ χύνεται τὸ νερό. Τότε ἡ μεγαλύτερα ἐφώνασε:

—'Ανά, ἀνά (μανά, μανά), κουκούρωσε τὸ κάλ'.

Ἡ δευτέρα ἀμέσως τῆς ὑπενθύμισε τὴν συμβουλὴν τῆς μητέρας των καὶ εἶπε:

—'Αρῆ, ἀρῆ (μαρῆ, μαρῆ) ἰνίπε ἡ ἄννα ὄπα, (δηλαδὴ, δὲν εἶπε ἡ μητέρα νὰ σωπαίνης).

Καὶ ἡ τρίτη εἶπε:

Κάλλιο γὼ πὸν δὲ λαλῶ κλπ.

Ἐλέγετο πολὺ ἡ παροιμία καὶ εἰρωνεύοντο μὲ αὐτὴν οἱ ἄνθρωποι ἐκεῖνοι, οἱ ὁποῖοι διὰ τῆς σιωπῆς των ἤθελαν νὰ παραστήσουν τὸν φρόνιμον καὶ τὸν νουνεχῆ.

118. *Λάχανα. Σπουδαῖα τὰ λάχανα.*

Ἄστειεῦμένοι, διὰ πράγματα ἀσήμαντα, τὰ ὁποῖα ἄλλοι ἐπεδίωκον νὰ παραστήσουν σπουδαῖα.

119. *Λόγια. Χίλια λόγια ἓνα ἄσπρο.*

Ἐλέγετο κατόπιν τοῦ συντελεσθέντος δυστυχήματος, ὅταν συζητοῦντο διάφοροι τρόποι ἀποτροπῆς αὐτοῦ.

120. *Λόγος. Μιγὰλ' βοῦκα φάε, μεγάλο
λόγο μὴ λές.*

Διὰ τοὺς καυχισιολόγους οἱ ὁποῖοι προέκρινον τὸ μέλλον καὶ ἠπείλουν νὰ ἐκμηδενίσουν καὶ ἐξοντώσουν τοὺς ἀντιπάλους των.

121. *Λουκάνιον. Ἀπὸ ποῦ κυρά μ' λουκάν'νο;*

Ἦταν μερικοὶ ἐπερίμεναν νὰ φιλοδωρηθοῦν χωρὶς νὰ συντρέχῃ λόγος ἢ νὰ προσκληθοῦν εἰς γάμον, χωρὶς νὰ συνδέωνται διὰ φιλικίας ἢ συγγενείας.

122. *Μαλλί. Τρίχα τὸ μαλλί τ'.*

Εὐχὴ λογοπαικτικὴ ὅταν κανεὶς ἀγόραζε ζῶον τι.

123. *Πῆγε γιὰ μαλλί
κι' βγῆκε κουρεμένος.*

Δι' ἐκείνους οἱ ὁποῖοι ἐπεδίδοντο εἰς ἔργον τι καὶ ἀπετύγχανον.

124. *Μάννα. Ἡ μάννα εἶναι χρυσὸ πάπλωμα.*

Ἦταν μερικοὶ ἐπὶ τὰς ἀποτυχίας τῆς μητέρας, αἱ ὁποῖαι δὲν συνεχῶς φωνάζουν τὰς παρεκτροπὰς τῶν θυγατέρων των.

125. *Κοψ' τὸν νερό
νὰ μαραθοῦν τὰ λάχανα.*

Ἦταν, λόγῳ δυστυχήματος, μία οἰκογένεια ἕστερεῖτο τῶν μέσων βιοπορισμοῦ της.

126. *Πόσες κρυφὰ μαραίνονται
κι' ἀληθινὰ γελοῦνε,
πόσες δανείζουν τὸ φιλι
καὶ δὲν τὸ μαρτυροῦνε.*

Ἐσήμαινε τὰς γυναῖκας ἐκεῖνας, αἱ ὁποῖαι ἀπέκρυπτον τὰς οἰκογενειακὰς τῶν δυστυχίας καὶ προσεποιοῦντο ὅτι εἶναι εὐτυχεῖς. Ἐσήμαινε καὶ τὰς φαινομενικῶς σεμνάς.

127. *Μασκαράδες. Μασκαράδες μὴ τὰ κ'δούνια.
μεῖς παδέχοννε τὰ γρούνια.*

Ἦταν μερικοὶ ἀνέμενον γεγονότα τὰ ὁποῖα εἶχαν συντελεσθεῖ ἐν ἀγνοίᾳ των. Διότι ἐνῶ ἦλθαν αἱ ἀπόκρεω (Μασκαράδες) οἱ ὑπαινιττόμενοι ἀνέμενον τὰ Χριστούγεννα (τὰ γρούνια).

Ἡ παροιμία ἐλέγετο εἰς πρῶτον πρόσωπον ἀλλὰ πάντοτε διὰ λογαριασμὸν κάποιου τρίτου.

128. *Μίτιε Βρὲ τοῦ γαλύτερο κι βγάλ' τὰ μίτια τ'.*

Ἄν κινεῖς ἐδυσκολεύετο νὰ ἀντικαταστήσῃ τὸν ὑπάλληλόν του.

129. *Μαχαλᾶς Λεῖπ' ἢ πάν' ἢ μαχαλᾶς.*

Διὰ τὸν μὴ λογικὸν ἄνθρωπον.

130. *Μεθύσι. Στουπὶ στοῦ μεθύσ'.*

Διὰ τοὺς πολὺ μεθυσμένους.

131. *Μετρω. Μιτ' π'θαμὴ σ' δι' μιτροῦνα.*

Συνήθως ὡς ἀπειλὴ εἰς ἀνθρώπους προτιθεμένους νὰ κάμουν αὐθαιρεσίας.

131. *Μηλο. Τὸ μῆλο ἀπ' κὰτ' τῆ μ'λιά θὰ βέσ'.*

Συνήθως δὲ προσετίθετο καὶ ἡ φράσις.

Καὶ σὰ δὲν εἶν' ἀπ' κὰτ' τῆ μ'λιά, πάλε ἀπ' κὰτ' τὸ γίσκο τς...

Τὰ τέκνα δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ μὴ ὁμοιάζουν τοὺς γονεῖς των. Καὶ ἂν θὰ ἔχουν καὶ κάποιαν διαφορὰν δὲν θὰ εἶναι αὐτῆ οὐσιώδης. Ἐλέγετο διὰ περιπτώσεις μᾶλλον κατὰ κριτικὰς.

133. *Ποιὰ μ'λιά ἔχ' τὰ μῆλα τς.*

καὶ ποιὰ μόννα τὰ παιδιὰ τς.

Ἄν κανένα ὀπωροφόρον δένδρον δὲν κρατεῖ δι' ἴδιον λογαριασμὸν τοὺς καρπούς του, τοιοῦτοτρόπως καὶ καμμία μητέρα δὲν ἔχει μέχρι τέλους ὅλα τὰ παιδιὰ της.

134. *Μοιράζω. Αὐτὸς δι' ξέρ' νὰ μοιράσ'.*

σὲ δυνὸ γαῖδούργια ἄχρη.

Περὶ ἀνθρώπου ποῦ δὲν εἶχε κρίσιν.

135. *Μουλάρι. Πῆγε ἕνα μ'λάρ'*

κι' γύρσανα δυνὸ μ'λάργια.

Ἄν κανεῖς ἐστέλλετο εἰς χωρίον τι διὰ νὰ ἐκτελέσῃ ὠρισμένον ἔργον καὶ ἐκ παρεξηγήσεως ἔκαμνε τὸ ἀντίθετον.

136. *Μουστρεῖς. Ἡ μουστρεῖς 1) μουλκ' 2) δὲ γένηται.*

Ἄν πλάτης δὲν θὰ ἀγοράζῃ πάντοτε ἀπὸ τὸ αὐτὸ κατάστημα.

137. *Νοῦς. Τὸ νοῦ μ' διφτέρ' θᾶχω;*

1) Λ. Τ. Πελάτης.—2) Κτήμα.

Τὴν ἔλεγαν ἐν νευρικότητι, συνήθως ὅταν ἐδάνειζον προσωρινῶς καὶ ὁ δανειζόμενος ἤρνεϊτο νὰ τὰ ἐπιστρέψῃ μὲ τὴν πρώτην ζήτησιν.

138. *Νύφη. Κι' ἢ μεγάλ' ἢ νύφη δούβανο*
κι' ἢ μ'κρὴ σουρλουδούβανο.

Τὴν ἔλεγαν συνήθως δι' ἐργασίας κοπιώδεις, τὰς ὁποίας εἰς μάτην προσεπάθει κανεῖς νὰ εὐκολύνῃ.

139. *Νύχια. Δι' δὸν ἄφκανα νύχια*
νὰ ξ'τῆ.

Διὰ συγγενεῖς οἵτινες ἐνέσκηπτον εἰς εὐποροῦντά τινα καὶ καλόκαρδον συγγενῆ των. Ἐλέγετο ὁμοίως καὶ εἰς ἄλλας περιπτώσεις, ὅπως π.χ. ἐν δι' ἀλεπαλλήλων ἀγωγῶν, δικαιολογημένων ἢ ἀδικαιολογητῶν, ὑπέβαλον τινα εἰς ὑπέρογκα ἐξοδα καὶ τὸν κατέστρεφον οικονομικῶς.

140. *Ξεχνῶ. Ὅσα περνοῦναι*
ὄλα ξεχνιοῦναι.

141. *Παιδί. Τσ' καλομάννας τὸ παιδί*
ἢ πῆγε μῆν' κίθεται, σ' τσ' ἔξ
καλομάννας τσ' ἐννιὰ
πορπατεῖ.

Ἐπίστευον ὅτι τῆς καλῆς, τῆς ὑγιοῦς καὶ περιποιητικῆς μητέρας τὸ παιδί, ἔπρεπε νὰ κίθεται ὅταν ἐγένετο πέντε μηνῶν, νὰ κίθεται καλῶς ὅταν ἐγένετο ἕξ καὶ ἔννεα μηνῶν νὰ περπατῆ.

142. *Δὲν εἶδες κανὰ παιδί*
νὰ περπατῆ σὰν ἄγγελος.

Φράσις παραμυθιοῦ: Κάποιος ἐπέστρεψεν ἀπὸ τὴν Κων)πολιν καὶ τὸν ἠρώτησε μία μητέρα ἂν εἶδε τὸ παιδί της. Ὁ ἄνθρωπος εἶπεν ὅτι δὲν τὸ γνωρίζει τὸ παιδί της, οὔτε ἤξευρε ποῦ ἐργάζετο καὶ ἡ μητέρα τοῦ εἶπε: «Δὲν εἶδες κανὰ παιδί νὰ περπατᾷ σὰν ἄγγελος». Ὡς παροιμία ἐσήμαινε τὴν ὑπερβολικὴν ἐκτίμησιν τῶν γονέων πρὸς τὰ τέκνα των.

143. *Σὰν ἔχς καλὰ παιδιὰ*
τὸ βγιὸ τί τὸ θέλ'ς;
Κι' σὰ διν ἔχς καλὰ παιδιὰ,
πάλλι τὸ βγιὸ τί τὸ θέλ'ς; (Π. Ζ. Α.)

Ἄν θὰ ἦσαν καλὰ τὰ παιδιὰ θὰ ἀνεκούφιζον τοὺς γονεῖς,

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

όποτε αὐτὰ δὲν εἶχαν ἀνάγκην περιουσίας. Καί ὅταν πάλι τὰ παι-
διά δὲν θὰ ἦσαν καλὰ θὰ κατεσπατάλουν τὴν περιουσίαν.

144. Πανήγυρις. Ἄκουσα Μαύρη Θάλασσα
νομισα παναγύρι.

ἢ Ἄκουσες Μαύρη Θάλασσα
νόμισες παναγύρι;

Περὶ ἐκείνων ποὺ δὲν ἐξετίμων καλῶς τὰ πράγματα καὶ δὲν
ὕπελόγιζον εἰς τὰς δυσκολίας. Ἐλέγοντο μόνον οἱ ἀνωτέρω δύο
στίχοι ἐνῶ πλήρης ἔχει οὕτως:

Ἄκουσαν Μαύρη Θάλασσα
θαρροῦσαν παναγύρι
μὰ κείνη ἦταν ὄχεντρα
φαρμακωμένο φίδι.

145. Οἱ Μηλιῆτες χάλασαν τὸ παναγύρι.

Ἐπῆρχε πρόληψις ὅτι οἱ κάτοικοι τοῦ Μηλιοῦ ἦσαν φιλέριδες
καὶ δύστροποι ἀκατάλληλοι διὰ διασκεδάσεις καὶ πανηγύρεις. Ἴσως
νά ἔχη σχέσιν μὲ τὴν πρόληψιν αὐτὴν καὶ τὸ ἀκόλουθον δίστιχο:

Ὁ Γάνος εἶναι κατηφές ἢ Χάρος ἀν' ἀλίαν.
κί' αὐτὸ τὸ ἔρμο τὸ Μηλιὸ μέσα στη ψείρα βράζει.

146. Εἴμαστε γιὰ τὰ παναγύρια.

Παροιμία εἰρωνική. Ἐλέγετο ὅταν περιήρχοντο εἰς δυσχερῆ θέ-
σιν ἀπὸ οἰκονομικῆς ἀπόψεως.

147. Πανί. Διὲ γούγια πάρε πανί,
διὲ μάννα πάρε παιδί.

ἢ Διὲ χούγια καὶ πάρε παιδί

Ὅπως θὰ ἰδῆ κανεὶς τὴν ἀρχὴν τῆς ὕψης διὰ νὰ ἐκλέξη τὸ
ὑφασμα τοιοῦτοτρόπως καὶ διὰ τοῦς ἀνθρώπους πρέπει νὰ ἐξετάζη
τὸ ἦθος καὶ τὴν διαγωγὴν τῶν γονέων.

148. Παπὰς. Ὅποιος ψεύτης κί' ὁποιος κλέφτης,
καὶ τεμπέλης καὶ φαγίς,
ἄλλο δὲν τοῦ ἀπομένει
παρὰ νὰ γενῆ παπὰς.

Ἐλέγετο, μολονότι πολλοὶ ἱερεῖς εἰς τὸ Αὐδῆμι ὑπῆρξαν ἀνιδιο-
τελεῖς καὶ ἀφιλοχρήματοι.

149. Γιὰ παπὰς γιὰ ζευγουλὰς.

Διὰ τοῦς πολυασχόλους, οἱ ὅποιοι δὲν ἤμποροῦσαν νὰ φέρουν
εἰς πέρας οὐδὲν ἔργον.

150. Παπίτσες. Γίνκαμε παπίτσες.

Ὅταν κατελαμβάνοντο εἰς τὴν ἐξοχὴν ὑπὸ ραγδαίας βροχῆς
καὶ ἐγίνοντο ὄπως αἱ πάπια, αἱ διαβιοῦσαι περισσότερο ἐντὸς τῶν
ὕδατων.

151. Παράδες. Θὰ σ' δεῖξω γὼ πόσ' παράδες
ἔχ' τὸ γρόσ'.

Ἄπειλῃ κατ' ἐκείνων ποὺ διέπραττον αὐθαιρεσίας ἢ παρεβιάζον
τὰ συμφωνηθέντα.

152. Παρασκευὴ Τσ' Παρασκευῆς ἢ λάμπ'
τὸ Κυριακῆς ἢ κλάψ'.

Ἐπῆρχε ἡ πρόληψις ὅτι ἂν θὰ ἦτο καλὸς ὁ καιρὸς τὴν Παρα-
σκευῇ, τὴν Κυριακῇ θὰ ἔβρεχε.

153. Πεθαίνω. Πέθανε σὴ ψάθα.

Ἐλέγετο συνήθως δι' ἐκείνους, οἱ ὅποιοι κάποτε ἦσαν πολὺ
πλούσιοι καὶ ἀπέθνησκον πτωχοί.

154. Πεινώ. Σὰ δ' λέβω κί' π' νῶ, κάθομαι κί' π' νῶ

Ὅταν κανεὶς ἐργαζόμενος ἀμείβετο γλίσχωρως ἢ εἰργάζετο ἐπὶ
ἀτάσσει.

155. Ὅποιος π' νῆει, κομμούκια ἴ) βλέπ'.

Δι' ἐκείνους οἱ ὅποιοι ἐπεθύμουν κάτι καὶ ἔλεγαν ὅτι τὸ ἀπέ-
κρησαν, ἢ ὅτι θὰ τὸ ἀποκτήσουν συντόμως καὶ ἀσφαλῶς.

156. Πνάει ἀπὸ πῆτα.

Διὰ τὰ παιδιὰ ὅταν ἔτρωγαν μόνον τὸ φαγητὸν καὶ ἄφηναν τὸ
ψωμί.

157. Πέντε. Πέδε ρόγες δέκα σφήγκες.

Ἐλέγετο εἰρωνικῶς, προκειμένου περὶ ἀσημάντου περιουσίας.

158. Περιμένω. Σ' ἦρτε ἕνα, περιμένε κί' ἄλλο.

Ὅταν ἐπῆρχοντο ἀλλεπάλληλα ἀτυχήματα

159. Περιπατῶ. Ὅπ' πορπατεῖ κατ' κάν',
κί' ὄπ' κάθεται κατ' χάν'.

Διὰ νὰ ψέξουν τὴν ἀδράνειαν.

160. Ἀγάλια-ἀγάλια περπάταε
γιὰ νὰ μὴ βέσνα οἱ τρεμουῦλες.

Τὴν ἔλεγαν εἰς τοῦς γάμους συμβουλευόντες τὴν νύφην νὰ πε-
ριπατῆ σιγά, σιγά. Κατήντησε ὁμως εἰρωνεῖα καὶ ἔλέγετο διὰ τοῦς
ἄνευ αἰτίας βραδυποροῦντας, πρὸ παντός εἰς τὰ παιδιὰ.

161. Πετεινός. Τί μ' ὀρ²) τί πιτνός.

1) Κομμάτια ψωμιοῦ. — 2) Λ. Τ. Ὁ γάλος.

Εἰρωνικῶς δι' ἐκείνους, οἱ ὅποιοι συνέχεον τὰ πράγματα.

Εἶναι περικοπῆ παρομυθιοῦ : Ἦλθε κάποτε ἕνας ἀπὸ τὴν Αἴ-
γυπτον (Μισίρι) καὶ κάποιος ἄλλος ἀναγγέλλων τὴν ἄφιξιν εἰς τρί-
τους εἶπεν ὅτι «Ἦρτι ὁ Α... ἀπὸ τὸ βιτνό», κατὰ λάθος, ἐνῶ
ἔπρεπε νὰ πῆ ἀπὸ τὸ Μισίρι.

162. Π ε τ ν ἄ ρ ι α. Δέροιαι σὰ δὰ πετ'νάρια.

Ἵταν δύο παιδιὰ ἐπὶ πολὺ ἐδέροντο ἀναμεταξύ των ἄνευ σο-
βαροῦ ἀποτελέσματος.

163. Π η γ α ἴ ν ω —Ποῦ πᾶτε ἔρμα;

—Πᾶμε νὰ ἰμάξουμε κι' ἄλλα.

Ἵταν ἐκληρονομοῦσε κανεὶς ἄλλον ἄτεκνον συγγενῆ του χω-
ρίς νὰ ἔχη καὶ αὐτὸς παιδιὰ.

164. Π ἦ τ α. Ἔμ τ' βῆτα σωστή,

ἔμ τὸν σὺλον χορτᾶτο.

Δι' ἐκείνους, οἱ ὅποιοι χωρὶς νὰ ἐξοδεύσουν ἤθελαν νὰ ὤφε-
λοῦνται.

165. Π ι ἄ τ ο ν. Σπασμένα πιάτο

Ἵπενόει τοὺς πάσχοντας ἀπὸ νόσον ὑπουλον, ἡ ὁποία εὐρί-
σκετο εἰς ὕφειν

166. Π ν ἰ γ ο μ α ι. Δι δῶχο ποῦ πᾶντο,

μόνε πὸν βιδιάζ'.

Οἱ καταστρεφόμενοι μετὰ τὴν πάροδον τοῦ κινδύνου θλίβονται
περισσότερον ἀπὸ ἐκείνους ποὺ χάνονται μαζί με τὸν κίνδυνον.

Ἦ λέξις βιδιάζ' (εὐδιάζει) δὲν ἦτο ἐν χρήσει εἰς τὴν ὀμι-
λίαν, ἦτο ὅμως γνωστὴ ἢ σημασία της.

167. Μὴ βνίγεσαι μέσ' στή ξ'τέλα¹⁾.

Ὡς παρηγορία καὶ ἐνθάρρυνσις εἰς ἄνθρωπον ὁ ὁποῖος προέ-
βλεπε ζημίαν καὶ συμφορὰν, ἐνῶ δὲν ἀπεκλείοντο αἱ ἐλπίδες ἀπο-
τροπῆς τοῦ κινδύνου.

168. Π ο δ ἄ ρ ι α. Νὰ π'χύζεται τὸν γαβαλάρ²⁾.

πὸν κρέμναι τὰ ποδάρια.

Ἵταν τινὲς ὑπόπτου ἐνδιαφέροντο ἐστενοχωροῦντος δι' ἐπικει-
μένας ὑποθετικὰς ζημίας τρίτων καὶ καθίσταντο οὕτω γελοῖοι.

169. Π ὄ λ ε μ ο ς. Θέρος, τρύγος, πόλεμος.

Δι' ἐργασίας ἀπαιτούσας ταχύτητα καὶ μὴ ἐπιδεχομένας ἀνα-
βολὴν.

170. Π ο λ ι τ ε ὄ μ α ι. Δὲ βολιτέβδαι.

Ἐσήμαινε ὅτι δὲν ἔχουν πέρασιν καὶ συνεπῶς οὔτε μεγάλην

1) Πήλινον ἀγγεῖον, πιατέλα.

ἀξία. Π. χ. Τὰ σταφύλια (ἢ τὰ κρασιά) φέτο δι βολι-
τέβδαι (δηλαδὴ δὲν ζητοῦνται).

171. Π ο ν η ρ ἦ. Ἀντή 'ναι πονηρὴ κι' δι λαίμα.

Διὰ τὰς γυναῖκας ἐκείνας, αἱ ὁποῖαι δὲν ὠμίλουν πολλὰ, ἀλλὰ
ἀντελαμβάνοντο πολλὰ καὶ ἔπρεπε νὰ εἶναι κανεὶς ἐπιφυλακτικὸς.

172. Π ο ν τ ι κ ὄ ς. —Ποντικὸς κονδοῦνια φόραγε.

—Κι' ἂν τὰ φόραγε, ποιὸς τὰ θῶραγε;

Δι' ἐκείνας ποὺ ἐστολιζόντο, ἢ ποὺ εἶχαν πλοῦτη καὶ δὲν ἐνε-
φανίζοντο εἰς τὰς ἐορτὰς καὶ τὰς πανηγύρεις, οὔτε ὁ πλοῦτος των
ἐχρησίμευε διὰ νὰ μεταβάλλῃ τὴν ζωὴν των ἐπὶ τὸ ἀνετώτερον.

173. Π ὄ ρ τ α. Ἦ πόρτα ἀνοίγ' ἀπὸ μέσα.

Ἵρα ἀρ. 188.

174. Π ρ ο β ι ἄ. Ἐπὸ 'να ἀρνὶ δὺ προβιές;

Ἵταν κανεὶς ἐζήτει νὰ ἀμειφθῆ διττῶς.

175. Π ρ ο δ ὄ τ η ς. Χωρὶς προδότη κάστρο δι βατιέται.

Ἵταν ἀπεκαλύπτετο μυστικὸν τι τὸ ὁποῖον συνετέλεσεν εἰς τὸ
νὰ διαπραχθῆ ἀπροσδόκητον συμβάν.

176. Π τ ὺ ω. Νὰ φτύσω σ' ἀπᾶν

θὰ φτύσω

ΑΘΗΝΩΝ

θὰ φτύσ' τὰ γένεια μ'.

Διὰ τὰς προστριβάς ποὺ εἶχον ἐνίστε ἀναμεταξύ των οἱ συγγε-
νεῖς καὶ δὲν ἠδύνατο κανεὶς σῶφρων, συνδεόμενος με τοὺς διεστα-
μένους νὰ κατηγορηθῆ κανένα ἐξ αὐτῶν, διότι συνεδέετο με ὄλους.

177. Π τ ω χ ὄ ς. Νηὸ φτωχὸ μὴ λυπηθῆς.

Τὴν ἔλεγαν περισσότερο ὅταν ἐγίνοντο συνοικέσια καὶ ὁ γαμ-
βρὸς ἦτο πτωχὸς ἀλλὰ νέος καὶ ὕγιης.

178. Ρ ε π ἄ ν ι. Τρούπ¹⁾ γιβι²⁾ ρεπᾶν³⁾.

Διὰ τοὺς ὕγιεις γέρους, οἱ ὁποῖοι καὶ ἀσθενοῦντες εὐκόλως
ἀνελάμβανον, χάρις εἰς τὴν δυνατὴν κρᾶσιν των.

179. Ἐχ' χοῦ τὸ ριπᾶν(ι)

κάθε τόπος δι δοῦν κᾶν⁴⁾.

Δι' ἐκείνους οἱ ὁποῖοι ἐνόμιζον ὅτι εἶναι ἱκανοί, μολοντί ἄτε-
χνοί, νὰ ἐπιτύχουν κάτι διὰ τὸ ὁποῖον ἐχρειάζετο κάποια εἰδικότης.

Συνήθως ἐλέγετο μόνον ὁ πρῶτος στίχος.

180. Ρ ο ὦ χ α. Γειά στὰ ροῦχα δι χωράει.

1) Λ. Τ, Ρεπᾶνι.—2) Ὡς.

Όταν κανείς είναι υγιής δέν είναι δυνατόν νά προσποιηται τόν ἄρρωστον.

181. *Σάββατο. Ἐπί Σάββατο σέ Σάββατο νά κρέν'ς.*

Στά παιδιά πού εἶχαν τήν κακήν συνήθειαν νά ἀναμιγνύονται εἰς τās συνομιλίας τών μεγάλων.

182. *Σηκώνομα. Σήκω, λέει, φάτο, λέει,
Σήκω, λέει, πιέτο, λέει.*

Διά τούς λαιμάργους ἀνθρώπους, οἱ ὁποῖοι εἰς μίαν ἡμέραν ἤθελον νά καταβροχθίσουν ποτά καί γλυκίσματα πού ἔπρεπε νά τὰ ἔχουν δι' ὅλον τὸ ἔτος. Τὸ ἱστορικόν τῆς παροιμίας αὐτῆς ἔχει ὡς ἑξῆς: "Ενας ἡρραβωνίσθη καί τοῦ ἔστειλε ἡ ἄρραβωνιστική του, πού κατόκει εἰς ἄλλο χωρίον ἕνα χιλιάτικο¹⁾ ρακί καί ἕνα ταψί μπακλαβᾶ. Τὰ ἐναπόθεσε δέ εἰς τὸ δωμάτιον ὅπου ἐκοιμᾶτο ὁ ἀδελφός του, ὁ ὁποῖος ἦτο λαιμάργος καί ἀκαταλόγιστος. Ἐως τὸ πρῶν δέ ἔπλε τὸ ρακί καί ἔφαγε τὸν μπακλαβᾶ. Ὁ ἀδελφός του τὸ πρῶν τοῦ ἐζήτησεν ἐξηγήσεις καί ἐκεῖνος δικαιολογούμενος εἶπεν ὅτι δέν ἔφταιε ἐκεῖνος, ἀλλὰ κάποιος ἄλλος ἤρχετο τὴν νύκτα ἐκεῖ πού ἐκοιμᾶτο καί τὸν παρώτρυνε νά σηκωθῆ νά φάγῃ ἕνα κομμάτι μπακλαβᾶ καί ἔπειτα πάλι ἤρχετο καί τοῦ ἔλεγε νά ξανασηκωθῆ νά πιῇ ρακί καί οὕτω καθεξῆς, μέχρις ὅτου ἔπλεως καί τὸ ἥμισυ. Ἐκτοτε δέ ἔμεινε ἡ ὡς ἄνω παροιμιώδης φράση δὲν εἶχε ὅποιας παρατρύνητο ὁ ἀδελφός τοῦ γαμβροῦ νά ἀποτελειώσῃ τὰ δῶρα τῆς νύφης.

183. *Τὸ βαρὺ σ'κόν' τ' ἀλαφρῶ.*

Περὶ ζημιῶν καί ἀτυχημάτων, τῶν ὀπίστων τὸ βάρος ἐλησμονεῖτο λόγῳ ἄλλης, μεταγενεστέρας καί μεγαλυτέρας ζημίας.

184. *Σκατιζόχοιρος. Ἀπόταξ' ἢ σκατιζόχοιρος
νά δώκ' κι' τ'ν ἀχελῶνα. (II. Z. A.)*

Όταν κανείς ἐζήτηι δάνειον ἢ ἄλλο τι ἀπὸ ἀνθρώπον ἐξ ἴσου πτωχὸν μὲ τὸν ζητοῦντα.

185. *Σκοῦφια. Βγάλ' τὴ σκούφια σ'...*

Διά τούς ἀνθρώπους ἐκείνους, οἱ ὁποῖοι ἔκαμνον παρατηρήσεις εἰς ἄλλους δι' ἐλαττώματα πού εἶχον οἱ ἴδιοι.

186. *Σκλί. Βγάξ' τοὶ σκλί' ἀπὸ τ'ν ἀγγραεία.*

Ὡς ἀπάντησις ὅταν κανείς ἐρωτοῦσε δι' ἕνα ἀνεργον τί ἐργασίαν κάμνει.

187. *Κακὸς σκύλος ψόφον δέν ἔχ'.*

Διά τούς κακοὺς ἀνθρώπους, ὅταν ὑπερπηδοῦν σοβαροὺς κινδύνους, ἰδίως ἀσθενειῶν καί ζοῦν πολλά ἔτη.

188. *Ἡ σκύλα σά δι σεῖς τ'ν οὐρά τς,
ἢ σκύλος δι βάει κοδά τς.*

1) Δοχεῖον ὑάλινο χιλίων δραμίων, ἦτοι δύομισι ὀκάδων, Γαλόνη.

Διά τās παρεκτρεπομένας γυναίκας. Ἐπίστευον ὅτι πάντοτε ἡ γυναίκα εἶναι κυρία τοῦ ἑαυτοῦ τῆς καί ἐάν δέν θά δώσῃ ἀφορμὴν ἢ ἴδια διὰ τῶν λόγων τῆς ἢ τῶν πράξεων τῆς, κανείς ἀνδρας δέν θά τολμήσῃ νά τὴν ἐνοχλήσῃ

Σχετικὴν μὲ αὐτὴν τὴν παροιμίαν εἶναι καί:

Ἡ πόρτα ἀνοίγ' ἀπὸ μέσα.

189. *Σταφύλια. Νὰ φᾶς σταφύλ' νὰ γέν'ς σὰ δὸν βταί,
νὰ φᾶς κερᾶσ' νὰ γέν'ς σὰ δὸν τανί.*

Διότι τὰ σταφύλια εἶναι δυναμωτικά καί παχύνουν τὸν ἀνθρώπον, ἐνῶ τὰ κερᾶσια ἀντιθέτως ἀδυνατοῦν αὐτόν.

190. *Στάχνα. Τὰ πιάν' τὰ στάχνα.*

Εἶναι ἐπιτήδειος καί ἐπιτυγχάνει παντοῦ καί πάντοτε.

191. *Τάλλαρον. Ὀῖλον τάλλαρον καὶ ψιλὸν βαρὸν...*

Εἰρωνικῶς διὰ τούς νέους πού δέν εἶχαν καθόλου χρήματα.

192. *Τάμματα¹⁾
παντρεύουν παραλάμματα²⁾.*

ἢ *Οἱ λίρες καὶ τὰ τάμματα
παντρεύουν παραλάμματα.*

Όταν ὑπέσχοντο καί ἔδιδον εἰς τούς γαμβροὺς ὑπέρογκα ποσὰ καὶ συλλήπτου θεσπίζοντες καὶ ἀταίριαστον συνοικέσιον.

193. *Ταραχή. Ἄλλων εἶδους ταραχῆς.*

Όταν ἐβλεπὸν τινα νά κάμνῃ παράξενα καί ἀσυνήθιστα πράγματα.

194. *Τραχανὰς. Τραχανὰς π' χύθ'κι*

Διὰ ζημίαν καί ἀπώλειαν ἀσήμαντον, τὴν ὁποίαν τινὲς ἤθελον νά παραστήσουν ὡς σπουδαίαν.

195. *Τρελλός. Ἐβάλανε τοὺ διτλλόνα, νὰ
βγάλ' τοὺ φίδ' ἀπ' τὴ δρύπα.*

Όταν ἀνέθετον εἰς τινα μὴ καλῶς σκεπτόμενον νά ἐνεργήσῃ κάτι ἐπικίνδυνον ἐκ τοῦ ὁποῖου ἐκεῖνοι μὲν θά ὠφελοῦντο, ἀλλὰ ὁ ἐνεργήσας θά εἶχε ὀλόκληρον τὴν εὐθύνην.

196. *Ὡς τὸ τέλος ἀδερφέ,
—ὡς τὸ θέρος βρὲ τρελλέ...*

Διὰ ἀμφιβόλους συνεταιρισμούς, ἰδίως ὅταν ἐμισθῶντο κανεὶς διὰ νά ἐργασθῆ κάπου καί δέν προεβλέπετο διάρκεια τῆς μισθώσεως.

Ἡ παροιμία ἔχει τὴν ἀρχὴν τῆς, ὅταν ἕνας ληστής μετέβῃ νά γίνῃ μοναχὸς καί ἀπήνητησεν εἰς τὸν κείροντα αὐτόν: *ὡς τὸ θέρος βρὲ τρελλέ.*

1) Ὑπόσχεσις δῶρων.—2) Τέρατα.

(Δηλαδή μέχρις ότου φουντώση τὸ κλαρί, διὰ νὰ ἐπιδοθῆ καὶ πάλιν εἰς ληστείας).

197. *Σκότῳνε τιολλοί, πλήρῳνε τζερεμέ.*

“Όταν κανείς διὰ τῆς ἀνοησίας του ἐξερέθιζέ τινα καὶ τὸν ἐφε-
ρεν εἰς ἀδιέξοδον ὥστε ν’ ἀναγκασθῆ νὰ βιοπραγήσῃ ἐναντίον του.

198. *Τορίη. Ἐπὸ τ’ ἄριτ’ οὔσαμι τ ἀετάρτ’.*

Διὰ τοὺς σπατάλους, οἱ ὅποιοι δὲν ἐφείδοντο τῶν χρημάτων των.

199. *Τρώγω. Νὰ μὴ σὲ φάη τ’ ἀντίκ(ι).*

ἢ *Νὰ μὴ σὲ φάη τ’ Καλαθὰ τ’ ἀντίκ’.*

Δι’ ἐκείνους πού ἐφοβοῦντο ἀδικαιολογητῶς. Τὸ ἀντίκι ἦτο ἀνύπαρκτον θηρίον τῆς φαντασίας τοῦ συγχωριανοῦ των Καλαθαῖ, ὁ ὅποιος μόνος τὸ ἐφεῦρε καὶ μόνος τὸ ἐφοβεῖτο.

200. *Σι σᾶς νὰ τρωῶμε κι σὸ σπὶτ’ μας νὰ χορεύουμε.*

Διὰ τοὺς φιλαργύρους ἐκείνους οἱ ὅποιοι ἤθελον νὰ διασκεδά-
ζουν εἰς βάρος τῶν ἄλλων.

201. *Τσαμπάσηδες. Ἀνὸ τσαμπάσ’δες σ’ ἕνα σκοινί.*

“Όταν δύο ἄνθρωποι φιλέριδες καὶ δύστροποι ἐτύχαινε νὰ συν-
εταιρισθοῦν. Ἐλέγετο καὶ δι’ ἄνδρα καὶ ἄνδρα καὶ ἄνδρα καὶ
ἢ γυναῖκα ἦσαν δύστροποι.

Ἡ λέξις τσαμπάσηδες εἰς τὴν προκειμένην περίπτωσιν
σημαίνει ἀκροβάτην. Ἡ λέξις ὁμως τσαμπάσης σημαίνει
καὶ τὸν μεταπράτην ἢ μεσίτην εἰς τὰς ἀγοραπωλησίας ζώων, ἰδίως
ἵππων, ὄνων καὶ ἡμιόνων.

202. *Τυχερό. Τὸ τυχερό δι χάνεται.*

Πρόληψις περὶ τοῦ μοιραίου, τοῦ ἀγαθοῦ.

203. *Ἐπομονή. Ὅποιος ἀγαπάει τὰ ρόδα
πρέπει νᾶχ’ ὑπομονή,
κι’ ὅταν τὸν τσιμποῦν τ’ ἀγκάθια
νὰ μὴ λέγη πὼς πονεῖ.*

Διὰ τοὺς ἐρωτευμένους, οἱ ὅποιοι συνήντων πολλὰ ἐμπόδια εἰς
τὴν ἔνωσίν των.

204. *Φαρμάκι. Τραβ’ξε τοῦ ἑλιᾶς τὰ φαρμάκια.*

Σημαίνει ὅτι ὑπέφερε πολὺ. Ἐλέγετο συνήθως διὰ τὰς ἀρραβω-
νισσάμενας, ὅταν ὁ μνηστὴρ ἐδυστρόπει νὰ δεχθῆ τὸν γάμον προ-
βάλλων διαρκῶς νέας ἀπαιτήσεις.

205. *Φεῖδι. Το φ’δάκι μ’ τὸ φ’δάκι μ’.*

Εἶναι φράσις παραμυθιοῦ. Ἐλέγετο ὅτι μία γυναῖκα ἐγέννησε
φίδι καὶ ἀπέλυσεν εἰς τὸ δάσος τὸ νεογνόν. Μετὰ πάροδον ἐτῶν
τινῶν τὸ δάσος ἐπῆρε φωτιά καὶ ἐκαίετο. Οἱ χωρικοὶ ἔτρεξαν ἵνα
κατασβέσουν τὴν πυρκαϊάν. Τρέχουσα δὲ καὶ ἡ μητέρα μετ’ αὐτῶν
ἐκλαίει καὶ ἀνησυχουσε διὰ τὸ φίδι πού ἐγέννησε, μὴ τυχόν καὶ ἐκ
τῆς πυρκαϊᾶς. Ἐσήμαινε ἡ παροιμία ὅτι ὅσον ἀνάξια τέκνα καὶ κακὰ
νὰ ἔχη μία μητέρα δὲν ἠμπορεῖ παρὰ καὶ πάλιν νὰ τ’ ἀγαπᾷ.

206. *Τοῦ φίδ’ ὅσο βλέπ’ τ’ οὐρά τ’ κομμέν’.*

Διὰ τὴν ἀμφίβολον συμφιλίωσιν δύο ἐχθρῶν. Ἦτο γνωστός εἰς
Αὐδημίου, σχετικῶς μὲ τὴν παροιμίαν αὐτὴν, ὁ ἀκόλουθος μῦθος.
“Ένας γέρος, ἐνῶ ἔκοβε ξύλα εἰς τὸ βουνό, παρουσιάσθηκε ἐμπροσ-
τὰ τοῦ ἕνα φίδι καὶ τοῦ εἶπε νὰ τοῦ πηγαίνει κάθε πρωτὶ ἕνα γάλα ο’
γάλα καὶ ἐκεῖνο θὰ τοῦ ἔδιδε μία χρυσοῦς λίρα. Πράγματι ὁ γέρος πῆ-
γαινε τὸ γάλα καὶ ἔπαιρνε τὴν λίρα. Ὅταν ὁμοῦ γέραςσε πολὺ, ἀπε-
κάλυψε τὸ μυστικὸν εἰς τὸν γιλιό του καὶ τοῦ ἔδειξε τὸ μέρος, γιὰ νὰ
πηγαίνει εἰς τὸ ἔξῃς ἐκείνους τὸ γάλα. Ἄλλ’ ὁ νέος, πλεονέκτης καὶ
ἐμπέλῃς, ἐσκέφθη ὅτι τὸ φίδι δὲν εἶναι δυνατόν νὰ κάμνη τὰς λί-
ρας ἀφ’ ἑαυτοῦ του, ἀλλὰ θὰ ὑπάρχουν αὐτὲς μέσα στὴ φωλιά του
καὶ ἀπεφάσισε νὰ τὸ σκοτώσῃ. Μία μέρα πῆρε μαζί του ἕνα τσε-
κοῦρι, καὶ ὅταν τὸ φίδι ἔπινε τὸ γάλα του, ἐσήκωσε τὸ τσεκοῦρι νὰ
τὸ σκοτώσῃ. Ἄλλὰ τὸ φίδι ἐπρόλαβε καὶ τοῦ ἔφαγε τὸ χέρι, καὶ πέ-
φτοντας τὸ τσεκοῦρι ἔκοψε τὴν οὐρά τοῦ φιδιοῦ.

Ὁ γέρος, πού ἐπληροφόρηθη τὰ συμβάντα, ἐσκέφθη πολὺ καὶ
ἀπεφάσισε νὰ μεταβῆ εἰς συνάντησιν τοῦ φιδιοῦ διὰ νὰ ἐπαναλά-
βουν τὴ φιλία τους. Ἄλλὰ τὸ φίδι τοῦ εἶπε ὅτι δὲν εἶναι δυνατόν νὰ
συμφιλιωθοῦν εἰλικρινῶς εἰς τὸ ἔξῃς, ἐφόσον ἐκεῖνος θὰ βλέπῃ τοῦ
παιδιοῦ τὸ χέρι κομμένο καὶ ἐκεῖνο τὴν οὐρά του κομμένη.

207. *Φέρονω. Ἐφερανα τὰ χαμπάρια τ’.*

“Όταν ἀπέθνησκε κανείς εἰς τὰ ξένα. Ἐλέγετο καὶ ὡς κατάρα:

Τὰ χαμπάρια σ’ νὰ φέρον!

208. *Φθαίνω. Ἐκεῖ πὸν φτάν’ τὸ χέρ’ σ’
νὰ κρεμᾶς τὸν καλαθ’.*

Νὰ μὴν ἀναλαμβάνῃ κανείς ἔργα τὰ ὅποια εἶναι ἀνώτερα τῶν
δυναμέων του.

209. *Δι μᾶς ἔφτανανα τὰ δ’κά μας
θέλαμε κι’ ἀπὸ τὸ Μαργαῶ.*

1) Λ. Τ. Δοχεῖον μικρόν.

“Όταν κανείς ἦτο βεβαρημένος με̄ πολλές ἰδικάς του φροντίδας καὶ τὸν ἐνοχλοῦσαν κι’ ἄλλοι.

210. Κοῦδρο δι φτάν’
διπλὸ ἀρτιρδίζ¹⁾. (Π. Ζ. Α.)

“Όταν κανείς περιήρχετο εἰς ἀδιέξοδον.

211. Φ κ ι ά ν ω “Ενα πῶχω κι’ ἕνα π’ θά φκίικω
Ἵς εἰρωνεῖα διὰ τοὺς ἀνθρώπους ἐκείνους οἱ ὅποιοι διαρκῶς ἔλεγον καὶ διαρκῶς ἀνέβαλον τὴν ἐκτέλεσιν ἔργου τινός.

212. Φ ό β ο ς. Οἱ φόβος φλάει τὰ ἔρ’μα
Σημαίνει τὴν ἀσφάλειαν τῶν ἀντικειμένων τῶν εὕρισκομένων εἰς ἀσύχναστα μέρη.

213. Φ ο υ ρ ν ά ρ η ς. Τοῦ χ’μῶνα φουρνιάρ’ς
κι τοῦ καλοκαίρ’ τσομπάν’ς

Ἵς εἰρωνεῖα διὰ τοὺς ὀκνηροὺς ἀνθρώπους οἱ ὅποιοι ἐπεδίωκαν εὐκόλα ἐπαγγέλματα.

214. Φ τ ή ν ε ι α “Η φτήγεια τρώει τὸν βαρῶ.

“Όταν τὰ πράγματα εἶναι φθηνὰ ὁ κόσμος ψωνίζει περισσότερα καὶ ἐξοδεύεται εὐκολώτερον τὸ χορῶμα.

215. Φ τ ώ χ ε ι α. Παιδιά μ’ ἀποχιά μ’
παιδιά μ’ ἀρχοδιά μ’. (Π. Ζ. Α.)

Τὰ πολλά παιδιά ἀπαιτοῦν ἐξοδα πολλὰ διὰ νὰ μεγαλώσουν, ὅταν δὲ πάλιν μεγαλώσουν εὐημερεῖ καὶ πλουτίζει ἡ οἰκογένεια.

216. Χ α μ έ ν ο ς. Χαμένο ροῦχο.

Ἵνθρωπος μὴ ἔχων οὐδεμίαν ἀξίαν.

217. Χ α ρ τ ο σ ι ά. Αὐτοῦ δὲ βγιάν’ς χαρτοσιά.

Δι’ ἐκείνους οἱ ὅποιοι ἠτοιμάζοντο νὰ κάμουν κάτι διὰ τὸ ὅποῖον ἦσαν ἀναρμόδιοι

218. Χ ο ρ α τ ε ύ ω. Μι δγνὸ δι γάθεται,
μὶ τρεῖς δι χορατέβ’.

“Όταν κανείς ἦτο φίλερις καὶ ἦτο ἀδύνατον νὰ συζήση εἰρηνικῶς με̄ τοὺς οἰκείους του καὶ τοὺς γείτονας του.

219. Μαζὶ χορατεῦνουμε καὶ χῶρια ἀκοῦμε.

“Όταν δὲν συνενοοῦντο οὔτε μετὰ πολύωρον συζήτησιν. Συνήθως εἶχε τὴν σημασίαν ὅτι ὁ εἰς ἐξήγει δισφορετικά τὰ λεγόμενα τοῦ ἐτέρου

Πρβλ. Πολ. Παρ. 26 καὶ 43 ἸΑκούω

1) ἸΑρτιρδίζ Λ. Τ. = αὐξάνει.

220. Χ ο ρ ό ς. Καθὼς βλέπω τὸ χορὸ
σὰ γαλύτερ’ ναι δῶ.

ἸΕλέγετο διὰ λογαριασμὸν τρίτου ὁ ὅποιος δὲν ἤθελε νὰ ἐγκαταλείψη διασκέδασίν τινα, εἴτε ἐφιλοξενεῖτο ἐπὶ πολλὰς ἡμέρας παρὰ τινι οἰκογενείᾳ.

Οἱ περισσότεροι δὲν ἐγνώριζον τὴν ἀρχὴν τῆς παροιμίας αὐτῆς, ἡ ὅποια εἶναι ἀπόσπασμα παραμυθιοῦ: “Ἐν ἀνδρόγυνο θέλησε νὰ ἐξαπατήσῃ κάποιον καὶ συνεφώνησαν ἡ γυναῖκα νὰ τὸν παντρευθῆ διὰ νὰ ἀποσπάσουν τὴν περιουσίαν του. ἸΑλλ’ ἡ γυναῖκα ἀρесеθεῖσα εἰς τὸν δεῦτερον γάμον δὲν ἤθελε νὰ ἐπιστρέψῃ εἰς τὸν πρῶτον τῆς σύζυγον. Κατὰ τὴν ὥραν δὲ τοῦ χοροῦ ὁ πρῶτος τῆς ἄνδρας ἔλεγε τραγουδῶντας:

— Χόρευε, κυρὰ Σουσοῦ,
κι’ ἔχε τὴν ἔγνοια τοῦ σπιτιοῦ.

ἸΑλλὰ καὶ ἐκείνη τραγουδῶντας τοῦ ἀπαντοῦσε:

— Καθὼς βλέπω τὸν χορὸ κ.λ.π.

221. Χ ω ρ ι ά τ ε ς. “Όταν ἔγγραφα μιλοῦν

ἸΑΟΗΝΩΝ ἢ χωριάτες σιωποῦν.
ἸΑενίξετε δι αὐτῆς τὸ κύρος τοῦ γραπτοῦ λόγου.

222. Ψ υ χ ή. Τοῦ χοῦ¹⁾ εἶναι ἀπ’ κάτ’ τῆ ψ’χή.

Διὰ τοὺς ἀνθρώπους ἐκείνους, οἱ ὅποιοι δὲν δύνανται ν’ ἀποβάλουν κακὴν συνήθειαν.

ΕΥΣΤΡΑΤΙΟΣ ΖΗΣΗΣ

1) Λ. Τ. Συνήθεια.